

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

Βουλή, καθώς και τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας. (Δεκτή, ομόφωνα).

46. Ο διαγωνισμός για την επιλογή των εφήβων βουλευτών να γίνεται στην αρχή του σχολικού έτους. (Δεκτή, ομόφωνα).

47. Κατά τη διάρκεια του έτους οι βουλευτές να συζητούν ανά νομό τα τρέχοντα προβλήματα. (Δεκτή, ομόφωνα).

48. Συμμετοχή των εφήβων βουλευτών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σε πνευματικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, αλλά και σε φιλανθρωπικές δραστηριότητες και σε επισκέψεις που έχουν σχέση με την Επιτροπή στην οποία ανήκουν. (Δεκτή, ομόφωνα).

49. Συνεργασία των εφήβων βουλευτών των προηγούμενων χρόνων με τους έφηβους βουλευτές της νέας Συνόδου. (Δεκτή, ομόφωνα).

Αθήνα, 23 Ιουνίου 1997

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Στην Αθήνα σήμερα 22 Ιουνίου 1997, ημέρα Κυριακή και ώρα 10.00' π.μ., στην Αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής, συνεδρίασε η Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής των Εφήβων, υπό την Προεδρία του βουλευτή κ. Λάμπρου Κανελλόπουλου, Προέδρου της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων, με αντικείμενο την επεξεργασία και εξέταση των θεμάτων «Το πρόβλημα των ναρκωτικών», «κοινωνικός ρατσισμός-ανθρωπισμός», «οικογένεια-διαπροσωπικές σχέσεις», «ανεργία-εργασία», «βία και εγκληματικότητα», «υγεία-νοσοκομειακή περίθαλψη», «δημογραφικό πρόβλημα», «κοινωνικά προβλήματα: διαφοροποίηση κατά τόπους» της Σύνοψης Κειμένων των μαθητών που συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων» Σύνοδος Β' 1996-1997.

Στην Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων της «Βουλής των Εφήβων» συμμετείχαν οι εξής «Έφηβοι Βουλευτές»: Έλενα Αντρέου (Αμμόχωστος), Πέτρος Αντώνης (Νομός Αιτωλ/νίας), Δημήτρα Βαρουχάκη (Νομός Χανίων), Μαρία Βελεγράκη (Νομός Ηρακλείου), Μαρία Γαλανού (Α' Αθήνας), Ροδαμάνθη Γαρμπή (Α' Πειραιά), Κων/να-Ιωάννα Γιάννου (Επικρατείας), Ευμ. Δημητρίου-Χρησιτίδη (Νομός Ημαθίας), Χριστίνα Ζήγου (Α' Αθήνας), Μαρία Θεοδοσίου (Νομός Καβάλας), Ορέστης Ιωαννίδης (Β' Θεσσαλονίκης), Στέλλα Καλαποτλή (Β' Αθήνας), Χριστίνα Καούκη (Α' Αθήνας), Ηλίας Καραβαγγέλης (Νομός Φθιώτιδας), Αντιγόνη Κατσαδήμα (Νομός Βοιωτίας), Γεωργία Κονάλη (Λευκωσία), Ευδοκία Κοντορεπανίδου (Β' Θεσσαλονίκης), Λουκάς Κου-

τσοβέντης (Λεμεσός), Ευγενία Κουτσούκη (Λουξεμβούργο), Θεοδώρα Μαδεμλή (Νομός Δράμας), Ελένη Μαυραγάννη (Β' Αθήνας) Ειρήνη Μονιού (Νομός Χίου), Λεωνίδας Μπαζιωτόπουλος (Νομός Κορινθίας), Γεωργία Μπαρούτα (Νομός Μαγνησίας), Νικολέτα Μπουκουβάλα (Β' Πειραιά) Ανδρέας Μπροκαλάκης (Νομός Χανίων), Ζωή Παναγοπούλου (Νομός Βοιωτίας), Όλγα Παπαγεωργίου (Νομός Γρεβενών), Μαρίνα Παπαγιαννάκη (Νομός Ηλείας), Θεοδ. Παπαθανοπούλου (Β' Πειραιά), Θεοδώρα Παπαλάμπρου (Νομός Άρτας), Κων/να Παραβάλου (ΗΠΑ), Αφροδίτη Παρδάλη (Νομός Φλώρινας), Μαρία-Ηλιάνα Παυλίδη (Νομός Σερρών), Ιωάννα Ποθητάκη (Β' Αθήνας), Σπυριδούλα Ρακοβίτη (Νομός Τρικάλων), Μαρία Ρισκάκη (ΗΠΑ), Περιστέρα Ρομπότη (Νομός Αττικής), Αστέριος Σαΐτης (Νομός Λάρισας), Αικατερίνη Σαρμά (Νομός Πέλλας) Κυριακή Σεβαστιδού (Λευκωσία), Ευσταθία Σετάκη (Β' Αθήνας), Αρετή Σκανδαλή (Νομός Πρέβεζας), Αργυρώ Σκαρλή (Α' Αθήνας), Αναστασία Σούρδη (Β' Αθήνας), Αικατερίνη Σταματάκη (Νομός Μαγνησίας), Ηλιάνα Σταυροπούλου (Νομός Ηλείας) Κατερίνα Στριλίγκα (Νομός Ρεθύμνου), Ιωάννης Ταμπάκης (Νομός Αιτωλ/νίας), Θεοδώρα Τραϊανίδου (Α' Θεσ/κης), Βασιλική Τραϊανοπούλου (Α' Θεσσαλονίκης) Μέλπω Τσίκουρα (Νομός Χίου), Βιργίνα Τσιλιμπάρη (Λουξεμβούργο) Παναγιώτα Φιλιππούλου (Νομός Αχαΐας), Ρωξάνη Φράγκου (Νομός Αρκαδίας), Νικόλαος Χαριτάκης (Νομός Ηρακλείου), Αναστασία Χατζηγιαννίδη (Βέλγιο) και Ελένη Χελιδώνη (Νομός Τρικάλων).

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σας καλωσορίζω εκ μέρους της Διαρκούς Επιτροπής

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Κοινωνικών Υποθέσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Είμαι ο Πρόεδρος της Επιτροπής. Πριν μπούμε στη διαδικασία της συζήτησής μας σήμερα, θα ήθελα να σας περιγράψω τη λειτουργία της Επιτροπής, τι εκπροσωπεί, σε τι αντιστοιχεί η λειτουργία της και ποια είναι τα περιεχόμενα αυτής της λειτουργίας.

Η Διαρκής Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων μαζί με άλλες πέντε επιτροπές αποτελούν τον κεντρικό ιστό της λειτουργίας του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Δεν είναι μόνον κοιμματικές επιτροπές στη σύνθεσή τους. Συμμετέχουν οι εκπρόσωποι όλων των κομμάτων, ασφαλώς στην αναλογία των βουλευτών που έχουν από τις εκλογές.

Τα ζητήματα τα οποία μας απασχολούν έχουν να κάνουν με τα υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας, Μεταφορών-Επικοινωνιών και Τηλεπικοινωνιών. Είναι, δηλαδή, τρία πολύ σημαντικά υπουργεία, τρεις πάρα πολύ σημαντικοί, κοινωνικοί, παραγωγικοί και πολιτιστικοί τομείς της ελληνικής κοινωνίας και του ελληνικού κράτους, τα οποία εκφράζονται και αντιστοιχούν στη λειτουργία αυτής της Επιτροπής.

Στην Επιτροπή αυτή, συζητάμε όλα τα νομοσχέδια, τα οποία αφορούν τους συγκεκριμένους, προαναφερθέντες τομείς. Συζητάμε ακόμα, καταλήγουμε και βελτιώνουμε τα νομοσχέδια που κατατίθενται από τους υπουργούς. Κάνουμε προτάσεις οι βουλευτές-μέλη και καταλήγουμε σε συγκεκριμένες αποφάσεις, οι οποίες αποτελούν το εισηγητικό υλικό, το οποίο κατατίθεται στην Ολομέλεια της Βουλής. Μετά από συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής ψηφίζεται και γίνεται νόμος του κράτους.

Πιστεύω ότι όλες οι Επιτροπές έχουν μία βαρύνουσα θέση στις λειτουργίες του Κοινοβουλίου και της κοινωνίας. Αποτελούν το όχημα της επικοινωνίας ανάμεσα στη Βουλή, στους κοινωνικούς φορείς και τον Ελληνικό λαό. Από τη σωστή λειτουργία των Επιτροπών της Βουλής κρίνεται πάντοτε η αξιοπιστία του Ελληνικού Κοινοβουλίου, η φερεγγυότητα των πολιτικών μας επιλογών και η ίδια η εγκυρότητα των διαδικαστικών μας λειτουργιών σαν Κοινοβούλιο. Αντιλαμβάνεστε, πόσο μεγάλο χρέος έχουμε μέσα σε συνθήκες κρίσης και αμφισβήτησης των θεσμών, ιδιαίτερα της πολιτικής, να επιστρατεύσουμε ως πολιτικοί, ως εκπρόσωποι του λαού και του Έθνους, όλη εκείνη τη σοβαρότητα, που πρέπει κατά τεκμήριο να μας διακρίνει, για να δώσουμε με την παρουσία μας, με τον λόγο μας, με τη συμμετοχή μας και με τη στάση μας, εκείνη τη δυναμική παρουσία, εκείνη την αξιοπιστία, που πρέπει να έχουν οι θεσμοί στη χώρα μας και όχι μόνον. Αυτά σαν ένας εισαγωγικός και ενημερωτικός πρόλογος για τη λειτουργία της Επιτροπής.

Όσον αφορά μόνο τη σημερινή διαδικασία, θα ήθελα να πω ότι έχουμε ένα χρόνο τριών ωρών. Μέσα σε αυτό το χρόνο είμαστε υποχρεωμένοι, να συζητήσουμε μία μεγάλη γκάμα θεμάτων που αποτελούνται από οκτώ συγκεκριμένες ενό-

ητες. Είναι ζητήματα, τα οποία βασανίζουν σήμερα την ελληνική κοινωνία. Είναι ζητήματα, τα οποία κυριαρχούν στις πολιτικές, κοινωνικές διεργασίες και συζητήσεις σε όλο τον κόσμο. Ασφαλώς, τα φαινόμενα τα οποία παράγονται μέσα από αυτές τις συζητήσεις και αυτές τις κοινωνικές διεργασίες αποτελούν ζητήματα που αφορούν κάθε μία οικογένεια και κάθε έναν άνθρωπο.

Σας προτείνω, λοιπόν, και σας καλώ σε μία συζήτηση που να τη διακρίνει, μέσα στο λίγο χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας, στη βάση του διαδικαστικού χρονικού πλαισίου, όπως έχει οριστεί από τον Πρόεδρο της Βουλής, να δείξετε αυτοσυγκράτηση και μέσα στα τέσσερα λεπτά που έχετε στη διάθεσή σας, να είσαστε σαφείς, χωρίς πλεονασμούς, χωρίς επαναλήψεις, με συγκεκριμένες θέσεις και με συγκεκριμένες προτάσεις.

Σύμφωνα με τη διαδικασία, υπάρχει ένας εισηγητής, ο οποίος επί ένα οκτάλεπτο θα αναπτύξει τα 8 θέματα, τα οποία θα συζητήσουμε. Θα υπάρξει κατάλογος ομιλητών, όπου ο καθένας και η καθεμιά μία από σας έχετε χρόνο τεσσάρων λεπτών, για να συζητήσετε πάνω στη συγκεκριμένη εισήγηση, τα πλαίσια της οποίας θα προσδιορίσει ο εισηγητής.

Θα σας πρότεινα να μη διασπάσετε τη σκέψη σας και την παρέμβασή σας και στα οκτώ θέματα, γιατί ο χρόνος είναι πολύ λίγος. Να αξιολογήσετε, και να μιλήσετε τα ζητήματα εκείνα, που σας ενδιαφέρουν περισσότερο και μ' αυτά να εξαντλήσετε το χρόνο. Για να σας δώσω ένα παράδειγμα, αν συζητήσετε μόνο για τα ναρκωτικά, να μην εμπλακείτε σε όλες τις ενότητες που μας απασχολούν.

Θα ήθελα να σας πω ότι είμαι βουλευτής της Β' Περιφέρειας Αθηνών και ονομάζομαι Λάμπρος Κανελλόπουλος. Ο κ. Δημήτρης Πιπεργιάς που παρευρίσκεται σήμερα είναι ο Αντιπρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων και βουλευτής Ευβοίας. Το κοινό μας χαρακτηριστικό είναι ότι προερχόμαστε από το συνδικαλιστικό κίνημα και έχουμε συμπορευθεί μαζί τα τελευταία 20 χρόνια.

Ο κ. Ηλίας Κατσούλης που επίσης παρευρίσκεται είναι καθηγητής της Κοινωνιολογίας-Κοινωνικών Επιστημών του Παντείου Πανεπιστημίου. Είμαι υποχρεωμένος να υπογραμμίσω την προσφορά, το ήθος και την επιστημονική αριότητα και ευπρέπειά του. Ο κ. καθηγητής έχει συνεισφέρει πάρα πολλά στην ανάπτυξη της κοινωνιολογικής σκέψης στην Ελλάδα.

Τα ζητήματα που θα μας απασχολήσουν είναι, πρώτον το πρόβλημα των ναρκωτικών, δεύτερον ο κοινωνικός ρατσισμός και ο ανθρωπισμός, τρίτον η οικογένεια και οι διαπροσωπικές σχέσεις, τέταρτον η ανεργία-εργασία, πέμπτον η εγκληματικότητα, έκτον η υγεία-νοσοκομειακή περιθάλψη, έβδομον το δημογραφικό πρόβλημα και όγδοον τα κοινωνικά προβλήματα-διαφοροποιήσεις κατά τόπους. Η θεματολογία που θα θίξουμε σήμερα πιάνει όλο το κοινωνικό πρόβλημα της χώρας μας. Πιστεύω ότι μέσα από τον ανόθευτο και υγιή

προβληματισμό που θα καταθέσετε, θα βγει ενισχυμένο το Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Θα παρακαλέσω την Εισηγήτρια κυρία Ιωάννα Ποθητάκη να πάρει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΑ ΠΟΘΗΤΑΚΗ (Εισηγήτρια - Β' Αθηνών): Το σημαντικότερο ίσως πρόβλημα της Επιτροπής μας είναι το δημογραφικό. Οι συνέπειές του αφορούν όλους τους Έλληνες. Αν δεν υφιστάμεθα ως λαός δεν έχει νόημα να συζητάμε για οτιδήποτε άλλο. Δηλώσεις που γίνονται κατά καιρούς, παρόμοιες με αυτή που είχε κάνει ο τότε Πρόεδρος της Τουρκίας Οζάλ, ότι «θα νικήσουμε την Ελλάδα με όπλο το δημογραφικό σε 20 χρόνια», πιστεύω ότι δεν πρέπει να αφήνουν ανεπαφές τις ελληνικές καρδιές.

Οι συνέπειές του είναι ιδιαίτερα σημαντικές. Αποτελεί μεγάλη πληγή για τα οικονομικά, αφού η αναλογία συνταξιούχων προς εργαζομένους, από 1 προς 4, έχει μεταβληθεί σε 1 προς 2,5 και σε 1 προς 1 στο δημόσιο. Παράλληλα, σημαντικές είναι και οι εθνικές διαστάσεις του θέματος, αφού κινδυνεύουμε ακόμα και από πολιτιστική αφομοίωση.

Οι σημαντικότερες αιτίες του προβλήματος είναι τα πενιχρά εισοδήματα, οι αυξημένες ανάγκες της εποχής μας, η αστυφιλία και η μορφή της σημερινής κοινωνίας. Σε λίγα χρόνια προβλέπεται ότι η Ελλάδα θα είναι η γηραιότερη χώρα των Βαλκανίων, τη στιγμή που οι γειτονικές χώρες θα είναι οι νεότερες και πολυπληθέστερες του κόσμου. Είναι λοιπόν αναγκαίο να συσταθεί μια διακομματική επιτροπή για να μελετά το δημογραφικό πρόβλημα. Να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στους πολύτεκνους, στις ανύπαντρες μητέρες και να δίνονται πιο γενναιόδωρα επιδόματα.

Επίσης, η Επιτροπή μας καλείται να αναπτύξει τα θέματα της βίας και της εγκληματικότητας, των ναρκωτικών και του κοινωνικού ρατσισμού. Τα αίτια των προβλημάτων αυτών είναι γνωστά: Η κρίση του θεσμού της οικογένειας, η σημερινή μορφή της κοινωνίας, η άγνοια των ανθρώπων σχετικά με αυτά τα θέματα. Οι λύσεις που προτείνονται είναι να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή από τα ΜΜΕ. Η οικογένεια και το κράτος να σκύψουν σ' αυτά τα προβλήματα. Ένα ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα είναι η ανεργία, που αφορά όλους τους νέους, που βγαίνουν στον εργασιακό χώρο. Πιστεύω ότι γι' αυτό το πρόβλημα θα πρέπει να υπάρξει επαγγελματικός προσανατολισμός στα σχολεία, να βοηθήσει περισσότερο η οικογένεια με το να μην ασκεί πιέσεις και βέβαια πιστεύω ότι οι δικές σας προτάσεις θα βοηθήσουν περισσότερο.

Όσον αφορά στην υγεία και τη νοσοκομειακή περίθαλψη, δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική στη χώρα μας. Δυστυχώς. Ίσως να βοηθήσει η καλύτερη υλικοτεχνική υποδομή των νοσοκομείων, ιδίως στις χρόνιες παθήσεις, όπου σε πολλές περιοχές οι εγκαταστάσεις είναι ανύπαρκτες. Να οργανωθεί καλύτερα το δίκτυο για τη μεταφορά των ασθενών καθώς και τα φάρμακα. Οι ελλείψεις είναι σοβα-

ρές και αυτό δεν είναι ιδιαίτερα τιμητικό για τη χώρα μας.

Νομίζω ότι τα κάλυψα όλα. Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Περιστέρα Ρομποτή.

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑ ΡΟΜΠΟΤΗ (Νομός Αττικής): Με ανείπωτη λύπη αντιμετωπίζω το γεγονός ότι οι σύγχρονες τεχνοκρατικές κοινωνίες, όπως η ελληνική, πουροοούν επικίνδυνα. Ένα από τα μεγαλύτερα τραύματα είναι και αυτό της επαιτείας. Δημόσιοι χώροι, πάρκα, πλατείες, νεκροταφεία, ακόμα και ναοί φιλοξενούν στο μεγαλύτερο μέρος της ημέρας αξιολύπητους ζητιάνους. Παιδιά σε εξαθλωμένη κατάσταση στα πεζοδρόμια προκαλούν την ανθρώπινη συγκίνηση και φιλανθρωπία. Κέντρα διασκέδασης, κινηματογράφοι, θέατρα, αποτελούν πόλο έλξης πολλών ζητιάνων, άπορων, άστεγων και γενικά θυμάτων της κοινωνικής ανισότητας, που θέλει τον πλούτο, να συγκεντρώνεται δίπλα στον πλούτο, ενώ εκατομμύρια άνθρωποι στερούνται τον επιούσιο.

Δεν είναι, όμως, μόνο ο κοινωνικός ρατσισμός που ωθεί στην επαιτεία. Έχει διαπιστωθεί πως χωρισμένες γυναίκες χωρίς υψηλό μορφωτικό επίπεδο και αντίκρουσμα επιδίδονται στη ζητιανιά. Δε φτάνει μόνο η δική τους κατάντια, αλλά και τα παιδιά τους ακόμα είναι μπλεγμένα στα επικίνδυνα αυτά κυκλώματα. Είναι αλήθεια πως οι ανύπαντρες μητέρες χάνουν την εκτίμηση της κοινωνίας και θεωρούνται συχνά ως πολίτες β' κατηγορίας. Έτσι δυσκολεύονται να βρουν αξιοπρεπή εργασία. Όμως και τα ίδια τα παιδιά τις περισσότερες φορές είναι δύσκολο να προσαρμοσθούν στο κοινωνικό περιβάλλον και γίνονται θύματα ασυνείδητων και στυγνών εκμεταλλευτών. Από την άλλη, η άρνηση της ιατρικής επιστήμης να προσφέρει τις υπηρεσίες της σε άπορους πολίτες που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις αυξημένες οικονομικές της απαιτήσεις, είναι ένας ακόμη λόγος που τα άτομα ωθούνται στη διακονία;

Αξίζει να αναφερθούμε στις επιπτώσεις που δημιουργεί η αστικοποίηση, η οποία επέφερε τη ραγδαία αύξηση του πληθυσμού των πόλεων και την εγκατάλειψη της γεωργίας. Είναι αυτονόητο πως κάτω από αυτές τις συνθήκες υπάρχει αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού, δηλαδή ανεργία. Έτσι, το άτομο καταφεύγει στη ζητιανιά.

Πρέπει να σταθούμε επίσης στην αδιαφορία της Πολιτείας. Είναι επιτακτική ανάγκη να ενεργοποιηθεί το κράτος πρόνοιας. Πρώτη φροντίδα του πρέπει να είναι ο τερματισμός του κατήφορου των παιδιών από διαλυμένες οικογένειες ή εξωσυζυγικές σχέσεις. Ο νόμος τιμωρεί με φυλάκιση κάθε άτομο που επαιτεί από συνήθεια. Το Δικαστήριο μπορεί να κλείσει τον επαίτη σε ειδικό αναμορφωτήριο εργασίας. Επίσης ο νόμος τιμωρεί και τους κηδεμόνες ανήλικων επαιτών. Το κράτος, όμως, πρέπει να λειτουργεί πρώτα σαν κράτος πρόνοιας και έπειτα σαν κράτος καταστολής. Το κράτος έχει καθήκον να συνετίσει το άτομο εκείνο που επιδιώκει

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

να κορέσει την απληστία του καταφεύγοντας στην επατεία, όχι όμως να το τιμωρήσει.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο ρόλος του Προέδρου δεν είναι μόνο να προεδρεύει αλλά και να επιδιώκει μία διαδικασία συζήτησης, που θα έχει σαν αποτέλεσμα την προώθηση του θέματος, που επιθυμούμε. Επειδή ζητήματα τόσο κρίσιμα, όπως αυτά που συζητούμε σήμερα, έχουν πολλές ερμηνείες και πολλές προσεγγίσεις ανάλυσης των αιτίων και των τρόπων αντιμετώπισής τους, είναι φυσικό να υπάρχει πλουραλισμός απόψεων και προτάσεων, που πολλές φορές μας διχάζουν. Μέσα στα πλαίσια του χρόνου, που έχουμε, μπορείτε να φωτίσετε αιτίες και να προτείνετε λύσεις.

Το λόγο έχει η κ. Γεωργία Μπαρούτα.

ΓΕΩΡΓΙΑ ΜΠΑΡΟΥΤΑ (Νομός Μαγνησίας): Προέρχομαι από τη Μαγνησία και συγκεκριμένα από το Λύκειο Ζαγοράς, ένα χωριό του Πηλίου. Το θέμα, που θα ήθελα να θίξω, αφορά την υγεία και γενικότερα την ιατροφαρμακευτική περιθαλψη. Είναι γνωστό σε όλους μας ότι η υγεία αποτελεί το πολυτιμότερο αγαθό. Καθημερινά γίνεται γνωστή, είτε από τα Μ.Μ.Ε. είτε από την προσωπική εμπειρία του καθενός, η άσχημη κατάσταση που επικρατεί στα δημόσια, κυρίως, ιδρύματα, που σχετίζονται με την υγεία.

Παρουσιάζεται έντονο στις μέρες μας το φαινόμενο της ανεπαρκούς ιατροφαρμακευτικής περιθαλψης. Τα νοσοκομεία βρίσκονται σε κακή κατάσταση είτε λόγω ανεπάρκειας προσωπικού είτε λόγω έλλειψης των κατάλληλων μηχανημάτων και της κατάλληλης υποδομής. Θεωρώ απαράδεκτο να έρχονται άνθρωποι στα πρόθυρα του θανάτου επειδή δεν βρίσκουν κρεβάτι να νοσηλευτούν. Δεν είναι αλήθεια υποτιμητικό για τη χώρα μας να κυριαρχεί η άποψη ότι καθετί ιδιωτικό και ξένο είναι καλύτερο από το δημόσιο και το εγχώριο; Αν εκλείψει αυτή η άποψη, ίσως γίνει ένα σημαντικό βήμα στον περιορισμό των κοινωνικών διακρίσεων, που πηγάζουν από τη διαφορετική καταγωγή και οικονομική κατάσταση.

Σύμφωνα με την άποψή μου, είναι απαράδεκτο, ο τομέας της κοινωνικής πρόνοιας να υστερεί σε τόσο μεγάλο βαθμό. Υγεία σημαίνει ζωή. Αρκεί αυτό για να συνειδητοποιήσει ένα άτομο με λογική και συναισθήματα, πως οφείλουν όλοι να έχουν ίσες και επαρκείς δυνατότητες σε αυτόν τον τομέα.

Κάποιες συγκεκριμένες προτάσεις που θέλω να κάνω είναι:

- Εκσυγχρονισμός των νοσοκομείων.
- Κονδύλια για περισσότερες έρευνες.
- Προώθηση της δυνατότητας μεταπτυχιακών σπουδών στον τομέα της Υγείας στην Ελλάδα, με παράλληλη δημιουργία ερευνητικών κέντρων.
- Δημιουργία ενός κοινού ταμείου ασφάλισης, που θα παρέχει σε όλους τους πολίτες ισότιμη φαρμακευτική περίθαλψη.
- Ουσιαστική ενημέρωση για πρόληψη ασθενειών.

- Ιδιαίτερη φροντίδα για την Υγεία στην επαρχία και στις απομακρυσμένες περιοχές, με στελεχωμένα επαρχιακά νοσοκομεία, γεγονός που ίσως συμβάλλει στον περιορισμό της αστυφιλίας.

- Φροντίδα των ασθενών με AIDS.

- Προώθηση του έργου των Γιατρών Χωρίς Σύνορα με οικονομική ενίσχυση των αποστολών τους.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κ. Ηλίας Καραβαγγέλης.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΒΑΓΓΕΛΗΣ (Νομός Φθιώτιδας): Είμαι από την Αταλάντη, Φθιώτιδας. Θα είμαι αρκετά σαφής και θα μιλήσω για την ανεργία, η οποία αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα. Τα μέτρα που προτείνω για την αντιμετώπιση της ανεργίας είναι τα εξής:

- Μείωση του ορίου συνταξιοδότησης.

- Απαγόρευση της εργασίας των συνταξιούχων στο Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα.

- Κατάργηση των υπερωριών και της υπερεργασίας. Σ' αυτό θα βοηθήσει η εφαρμογή 35ωρης εργασίας, χωρίς ταυτόχρονη μείωση των αποδοχών.

- Απαγόρευση της παράνομης εισαγωγής ξένων εργατών.

- Διεύρυνση των προγραμμάτων του Ο.Α.Ε.Δ.

Παράλληλα υπάρχουν και κάποια μέτρα μακροπρόθεσμης απόδοσης, όσον αφορά την ανεργία. Εδώ, έχω να προτείνω την αποκέντρωση της δημόσιας διοίκησης, τις επενδύσεις στη νέα τεχνολογία και την τεχνολογική αναβάθμιση των προϊόντων των παραδοσιακών κλάδων.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Αναστασία Χατζηγιαννίδη.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΙΔΗ (Βέλγιο): Κατ' αρχήν, θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση της ιδέας της «ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ», η οποία δείχνει ότι στη χώρα μας υπάρχει δημοκρατία.

Ζω στο Βέλγιο και φοιτώ σε αμερικάνικο σχολείο. Οι συμμαθητές μου και εγώ είμαστε πολύ ευχαριστημένοι, που μας δόθηκε η δυνατότητα, να εκφράσουμε τις απόψεις μας και τις ιδέες μας, όπως οι συμμαθητές μας εδώ στην Ελλάδα.

Ένα από τα θέματα, που έχουν προβληματίσει τους συμμαθητές μου στο Βέλγιο, είναι η βία. Δεν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε παράμοια κατάσταση, όταν επιστρέψουμε στην Ελλάδα. Καθημερινά ακούμε από τα Μ.Μ.Ε. για εγκλήματα και τρομοκρατικές ενέργειες, που μας φοβίζουν. Σε πιο αναπτυγμένες χώρες από την Ελλάδα, όπως είναι οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης και οι ΗΠΑ, η εγκληματικότητα και η βία είναι σχεδόν ανεξέλεγκτες. Κανείς δεν μπορεί να διανοηθεί πώς συμβαίνει αυτό το γεγονός, από τη στιγμή που ακούει ότι στο εξωτερικό η Αστυνομία είναι πιο πειθαρχημένη και πολυάριθμη.

Πιο συγκεκριμένα, η βία στις ΗΠΑ ξεκινάει από τα σχολικά χρόνια. Τα σχολεία μάλιστα εκεί είναι εξοπλισμένα με

ανιχνευτές μετάλλων και οι καθηγητές ελέγχουν τις τσάντες των μαθητών για τυχόν μεταφορά όπλων. Όταν έφθασα στο Βέλγιο, που θεωρείται το κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πέρασα από τον έλεγχο διαβατηρίων, είδα φωτογραφίες παιδιών με την ένδειξη «αναζητούνται». Μέχρι αυτό το καλοκαίρι, που βρέθηκε αυτό το κύκλωμα, όλοι αυτοί οι εγκληματίες ενεργούσαν ανεμπόδιστοι. Κάτι, που δεν θα συνέβαινε ποτέ στην Ελλάδα. Συνέβη, όμως στο κέντρο της Ευρώπης.

Στις κοινωνίες αυτές οι άνθρωποι ζουν μια απρόσωπη και κυνική ζωή, κυνηγούν το χρήμα και την ικανοποίηση των επιθυμιών τους με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς να υπολογίζουν τις ζωές των άλλων.

Όλες αυτές οι αρρωστημένες κοινωνίες κρύβονται πίσω από την οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη και οι άνθρωποι τους έχουν προοδευτικές ιδέες, αλλά πρωτόγονα ένστικτα. Τα παιδιά στο εξωτερικό περνάνε κρίση αμφισβήτησης όσον αφορά το θεσμό της θρησκείας και της οικογένειας. Τα παιδιά φεύγουν από το σπίτι τους μόλις τελειώσουν το σχολείο και οι σχέσεις τους με τους γονείς τους δεν είναι αυτές που θα έπρεπε. Φυσικά, ακολουθούν τον πιο εύκολο δρόμο για την ικανοποίηση των επιθυμιών τους, όπως ναρκωτικά, παραθρησκευτικές οργανώσεις κ.λπ.

Αυτά τα φαινόμενα είναι ελάχιστα στη χώρα μας. Αυτό οφείλεται στις αρχές της ελληνικής κοινωνίας και στην ελληνική νοοτροπία. Η τεχνολογία δεν μας έχει κατακλύσει. Είμαστε επίσης λαός, που μισούμε τη βία και το έγκλημα. Οι άνθρωποι αγαπούν και σέβονται τη ζωή τη δική τους και των άλλων. Έχουμε ιδανικά και οράματα για το μέλλον, κάτι που λείπει από τους λαούς των άλλων χωρών που έχουν αφήσει την τύχη τους στα χέρια των ηγετών τους.

Θέλουμε να έχουμε ένα ανάλογο με το δικό τους οικονομικό σύστημα, αλλά με μια υγιή κοινωνία, χωρίς τα τεράστια προβλήματα, που υπάρχουν στις χώρες αυτές.

Προτείνουμε, λοιπόν, ο εξευρωπαϊσμός της Ελλάδας να μην αγριίζει τον τρόπο ζωής της και ζητούμε από την κοινωνία να υποστηρίξει, χωρίς υπερβολές, τις αξίες που δίνουν τη βάση για να γίνει κανείς ένα χρήσιμο άτομο.

Ζητάμε οράματα, προοπτική για τους νέους, διαφύλαξη των θεσμών που πάνω τους οικοδομείται το μέλλον της χώρας μας, θέλουμε την οικογένεια υγιές κύτταρο για την κοινωνία, θέλουμε την εκκλησία σαν θεσμό χωρίς υπερβολές και με κατανόηση, κοντά μας.

Μπορούμε να διατηρήσουμε την ισορροπία, που υπάρχει αυτή τη στιγμή στη χώρα μας, να κάνουμε το έγκλημα εξαίρεση στον κανόνα, αν δεν μπορούμε να το καταπολεμήσουμε εντελώς, και να συνεχίσει η χώρα μας να παράγει πολιτισμό, πνεύμα και να συντηρεί τη Δημοκρατία στηρίζοντάς την με σεβασμό σε κάθε μορφή ζωής και κυρίως στον άνθρωπο.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η δεσποινίς Παπαγιαννάκη έχει το λόγο.

ΜΑΡΙΝΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗ (Νομός Ηλείας): Λέγομαι

Μαρίνα Παπαγιαννάκη και είμαι από το 1ο Λύκειο Αμαλιάδας Ηλείας.

Διάβασα χθές τη σύνθεση κειμένων των συμμαθητών μας, όπου ανέφερε μεταξύ άλλων για την αντιμετώπιση της βίας και της εγκληματικότητας, την επαναφορά και επιβολή της θανατικής ποινής. Είναι φανερό ότι είναι οργισμένοι από τα απάνθρωπα εγκλήματα που κάνουν κάποιοι άνθρωποι. Ποιοί, όμως, είμαστε εμείς, που θα τους κρίνουμε και έχουμε το δικαίωμα να αφαιρέσουμε τη ζωή κάποιου ανθρώπου;

Κατακρίνω αυτή την πρόταση, τη στιγμή μάλιστα που υπάρχουν άλλοι τρόποι να πατάξουμε αυτά τα φαινόμενα, όπως το να είμαστε σε θέση όλοι να αποκτήσουμε εσωτερική αρμονία, ψυχική ισορροπία και να μετατραπούμε σε λάτρεις των τεχνών και του πολιτισμού.

Όλα αυτά μπορούν να γίνουν, εάν αναπτυχθεί η μουσική παιδεία και αρχίσουμε όλοι να εκτιμούμε την αξία της μουσικής. Εάν, βέβαια, θεωρήσουμε ως μουσική, όλα τα σημερινά ακούσματα, χωρίς να κάνουμε διάκριση, θα πρέπει να τηρήσουμε μία στάση απέναντι στη μουσική, όπως και με τα ΜΜΕ. Να κρατάμε δηλαδή μόνο τα ωφέλιμα στοιχεία και να αγνοούμε τα επιτηδευμένα.

Είναι αποδεδειγμένο ότι η πραγματική μουσική εξωραϊζει την ψυχή του ανθρώπου και επιδρά στην ψυχική του σφαίρα και, εάν χρησιμοποιηθεί κατάλληλα, δίνει τα κατάλληλα μηνύματα. Μπορούμε έτσι να τη χρησιμοποιήσουμε για την καταπολέμηση της βίας και της εγκληματικότητας και την εδραίωση της ειρήνης παγκοσμίως.

Αυτό μπορεί να γίνει με συγκεκριμένες προτάσεις. Όπως, να παίζεται μουσική σε όλους τους δημόσιους χώρους, έτσι ώστε, όσοι βρίσκονται εκεί, είτε εργάζονται, είτε εξυπηρετούνται, ταυτόχρονα να ευχαριστούνται και να διευρύνουν τους πνευματικούς τους ορίζοντες.

Θα πρέπει επίσης να τροποποιηθεί ο νόμος «περί πνευματικής ιδιοκτησίας», γιατί είναι απαράδεκτο κάθε ασυνείδητος διαφημιστής να ευτελίζει κλασικά αριστουργήματα.

Όσον αφορά τους νέους, γιατί αυτοί αποτελούν το μέλλον κάθε χώρας, θα πρέπει να ενισχυθεί ο θεσμός των μουσικών γυμνασίων και λυκείων, να ενημερωθεί το κοινό και οι μαθητές για το τι προσφέρουν αυτά τα σχολεία και να ιδρυθούν περισσότερα τέτοια σχολεία και στην επαρχία.

Επίσης, το κράτος να αναγνωρίζει τα πτυχία των ανώτερων στρατιωτικών σχολών ως πτυχία πανεπιστημιακού επιπέδου, αφού όσοι τα κατέχουν έχουν πολλές γνώσεις και έχουν κοπιάσει πολύ για να τα πάρουν.

Το σημαντικότερο και πιο αναγκαίο μέτρο κατά τη γνώμη μου, είναι η εισαγωγή της μουσικής παιδείας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Να είναι μάθημα προαιρετικό, χωρίς αξιολόγηση και παρουσίες, έτσι ώστε όποιος συμμετέχει, να το κάνει, επειδή θέλει να μάθει και να βελτιώσει τον εαυτό του. Θα πρέπει να διδάσκονται από τα πιο στοιχειώδη μέχρι τα ανώτερα τμήματα της μουσικής, καθώς και κάποιο όργανο

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

νο, εάν υπάρχει προτίμηση. Θα πρέπει, για να γίνει αυτό, να υπάρξουν τα κατάλληλα κονδύλια, ώστε να υπάρξουν νέα βιβλία και να τροποποιηθεί το εκπαιδευτικό σύστημα, για να παρέχει περισσότερο ελεύθερο χρόνο στους μαθητές, γιατί η μουσική είναι πολύ απαιτητική, δεν αρκείται σε τίποτα λιγότερο από το τέλειο και το τέλειο απαιτεί χρόνο. Εάν δε γίνει ταυτόχρονα η αλλαγή με την εισαγωγή της μουσικής παιδείας, θα είναι άκρως καταστροφικό.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο κύριος Πέτρος Αντώνης έχει το λόγο.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ (Νομός Αιτωλοακαρνανίας): Έρχομαι από ένα ορεινό χωριό του Αγρινίου, τη Χούνη Τριχωνίδα.

Αισθάνομαι περήφανος για την επιλογή μου, ως αντιπροσώπου της «Βουλής των Εφήβων», και γεμίζει αισιοδοξία εμάς τους νέους το ότι η χώρα μας υπολογίζει και τη δική μας γνώμη και τη δική μας αντίληψη για τα προβλήματα. Υπολογίζονται ακόμα οι προτάσεις μας για ένα καλύτερο σχεδιασμό της κοινωνίας μας με γνώμονα τον αυθορμητισμό μας, την πρωτοτυπία της ηλικίας μας και την ειλικρίνειά μας.

Όπως έγραφα και στην έκθεσή μου, δυστυχώς στη χώρα μας εξακολουθούν να υπάρχουν ανισότητες, όσον αφορά την τύχη των απομακρυσμένων από την πρωτεύουσα περιοχών όπως είναι το χωριό μου και όχι μόνο των ακριτικών. Η ελληνική επαρχία εκφράζει το παράπονο ότι παρ' όλο που έχει τις δυνατότητες, να προσφέρει ευημερία και πρόοδο στη χώρα, στερείται των ευκαιριών ανάπτυξης αυτών των δυνατοτήτων, λόγω αδυναμίας από την οργανωμένη πολιτεία ενός πρωτοπόρου αποκεντρικού προγράμματος.

Πού είναι τα κίνητρα για μας τους νέους να μείνουμε στον τόπο μας, όταν αυτός είναι μακριά από την πρωτεύουσα ή ένα μεγάλο επαρχιακό κέντρο;

Εδώ υπάρχουν ελλείψεις ακόμα και στα σχολεία μας, για να μην αναφέρω και τις δυσκολίες πρόσβασης, που υπάρχουν πολλές φορές. Πού είναι τα κίνητρα για να μείνουμε να δουλέψουμε στον τόπο μας ως ενήλικες και να κάνουμε οικογένεια, όταν όχι μόνο δεν υπάρχουν δουλειές, αλλά ούτε η στοιχειώδης ψυχαγωγία;

Πού είναι τα στέκια νεολαίας, η Βιβλιοθήκη, τα Αθλητικά Κέντρα;

Για όλα αυτά ξέρω πως πρέπει να διατεθούν πολλά χρήματα από τον Προϋπολογισμό του κράτους και ότι για τέτοιου είδους νεωτερισμούς –εάν μπορώ να τους χαρακτηρίσω έτσι– χρειάζεται και χρόνος. Εκείνο, που με κάνει, να λυπάμαι και να απογοητεύομαι είναι ότι δεν έχουν γίνει καν βήματα, για να πραγματοποιηθεί ένα μέρος από αυτά τα σχέδια, που θα βοηθήσουν την ανάπτυξη αυτών των περιοχών. Για τον τόπο μου, όλα αυτά είναι ανέφικτα όνειρα. Σίγουρα, γίνεται κάποια προσπάθεια από τους τοπικούς φορείς, τι να σου κάνει όμως ένας πρόθυμος κοινοτάρχης, εάν δεν υπάρχει οικονομική στήριξη από το κράτος;

Σας παρακαλώ πολύ, να λάβετε υπόψη τις προτάσεις μου, γι' αυτά τα μέρη σαν το δικό μου.

Ελπίζω του χρόνου στη «Βουλή των Εφήβων» τα παιδιά από αυτά τα μέρη, να μιλάνε γι' αυτό το θέμα από άλλη θέση, δηλαδή για το πώς θα βελτιωθεί ο σχεδιασμός ανάπτυξης, όχι μόνο των απομακρυσμένων περιοχών αλλά και πώς θα υλοποιηθούν καλύτερα τα έργα υποδομής στον εκπαιδευτικό, επαγγελματικό και ψυχαγωγικό τομέα και όχι για το εάν θα αρχίσουν.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κυρία Ελένη Μαυραγάνη έχει το λόγο.

ΕΛΕΝΗ ΜΑΥΡΑΓΑΝΗ (Β' Αθήνας): Ονομάζομαι Ελένη Μαυραγάνη. Είμαι από την εκλογική περιφέρεια Β' Αθηνών. Θα ήθελα να μιλήσω για την άσκηση βίας στα παιδιά μέσα στην οικογένεια, τις επιπτώσεις της και τους τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης.

Καθημερινά παρατηρούμε τη μεγάλη χρήση βίας μέσα στην ελληνική οικογένεια και ιδιαίτερα από τους γονείς στα μικρά παιδιά. Το φαινόμενο αυτό θα πρέπει να μας τρομάζει. Πώς είναι δυνατόν να ελπίζουμε σε ένα καλύτερο αύριο, όταν εμείς οι ίδιοι κακοποιούμε το μέλλον μας; Πώς είναι δυνατόν να ελπίζουμε σε ένα καλύτερο αύριο, όταν τους παρέχουμε τέτοια αρρωστημένα και βίαια πρότυπα; Όταν ένα παιδί γίνεται συνεχώς θύμα της συμπεριφοράς των γονιών του, τότε αυτή η βία δεν μπορεί παρά να έχει αντίκτυπο όχι μόνο στην προσωπικότητα του παιδιού, αλλά και στην κοινωνία γενικότερα. Η βία καταγράφεται στην τρυφερή ψυχούλα του και παραμένει ζωντανή εκεί σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, δημιουργώντας του ψυχολογικά τραύματα. Δυστυχώς, η ελληνική οικογένεια και γενικότερα η ελληνική κοινωνία δεν είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη στις συνέπειες της βίας στα μικρά παιδιά. Διαπιστώνει κανείς μέρα με τη μέρα, το πόσο βαθειά ριζωμένη στην ελληνική πραγματικότητα είναι η βία. Τα ΜΜΕ προβάλλουν τη βία, γιατί είναι γενικά θέμα που πουλά και συγκινεί, όμως τίποτα περισσότερο. Δεν ενημερώνουν τους γονείς, για το πόσο κακό κάνει η χρήση της βίας στις μικρές ευάλωτες προσωπικότητες. Από την τηλεόραση και τον Τύπο βλέπει κανείς δεκάδες περιστατικά άγριων ξυλοδαρμών μέχρι θανάτου από τους γονείς προς τα παιδιά τους. Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού ανακοίνωσε ότι περίπου 5.000 παιδιά κακοποιούνται κάθε χρόνο από τους γονείς τους στη χώρα μας. Από αυτά πεθαίνουν τα 100 παιδιά και τα 100 μένουν ανάπηρα για όλη τους τη ζωή. Τα νούμερα αυτά είναι μια τραγική επιβεβαίωση του μεγάλου αυτού προβλήματος, που υπάρχει στη χώρα μας. Πολλές φορές, αναρωτιώμαστε, τι εννοούμε με τον όρο «κακοποίηση». Κακοποίηση του παιδιού δεν μπορεί να είναι μόνο η σωματική βία, αλλά και η ψυχική βία που υφίσταται. Οι γονείς συχνά, επειδή δεν μπορούν να διακρίνουν τα όρια μεταξύ της πειθαρχίας, του σωφρονισμού και της κακοποίησης, χρησιμοποιούν τη γονική εξουσία, που θεωρούν ότι έχουν προς τα

παιδιά τους με τρόπο βίαιο, ο οποίος έχει αρνητικές συνέπειες στην φυσική και συναισθηματική τους ανάπτυξη. Σκόπιμο είναι να αναφέρω ότι στην Ελλάδα το 1983 ο όρος «γονική εξουσία» έγινε «γονική μέριμνα».

Μία άλλη μορφή βίας, που δυστυχώς βρίσκεται στην αφάνεια, πολλές φορές είναι η σεξουαλική βία. Αυτή περιλαμβάνει κυρίως την παρενόχληση και την ασέλγεια ενός ενήλικα σε ένα παιδί.

Ακόμα στην Ελλάδα πολλοί είναι αυτοί που παραβλέπουν την ψυχολογική βία. Η ψυχολογική βία θεωρείται μία κύρια μορφή βίας και περιλαμβάνει το συνεχή έλεγχο και την αρνητική κριτική αφαιρώντας από το παιδί κάθε ίχνος αυτοσεβασμού και αυτοπεποίθησης. Το συνεχές μάλωμα προς το παιδί με υψωμένο τόνο στη φωνή και η συνεχής απόρριψή του δημιουργεί μεγάλα ψυχολογικά κενά.

Τέλος, η παραμέληση θεωρείται και αυτή μία μορφή βίας. Περιλαμβάνει την αδυναμία παροχής σε ένα παιδί των βασικών ειδών πρώτης ανάγκης, δηλαδή τροφής, στέγης και ένδυσης. Η στέρηση του παιδιού από την αγάπη και τη φροντίδα των γονέων είναι ένα σύνηθες φαινόμενο στην εποχή μας. Οι γονείς αγωνίζονται για να καλύψουν τις αυξημένες υλικές ανάγκες του παιδιού παραμελώντας το και αφήνοντας το μεγάλο σε ξένα χέρια και στην τηλεόραση. Η αποστέριση αυτή οδηγεί τα παιδιά και αργότερα τους εφήβους στο να ενταχθούν σε διάφορες ομάδες παρανομίας, όπου θα αναζητήσουν τη ψυχολογική και οικονομική στήριξη που τους λείπει.

Όλοι ξέρουμε ότι τα παιδιά με όποιον δάσκαλο καθήσουν τέτοια γράμματα θα μάθουν. Όταν λοιπόν μέσα στην οικογένειά τους, που είναι το πρώτο κύτταρο κοινωνικοποίησής τους, βιώνουν την ψυχολογική και σωματική βία, τότε έχουν περισσότερες πιθανότητες ως γονείς να κακοποιήσουν και αυτοί τα παιδιά τους. Ας μην ξεχνάμε ότι τα παιδιά του σήμερα είναι οι γονείς του αύριο. Το παιδί, που κακοποιείται, έχει 21 φορές περισσότερες πιθανότητες να κακοποιήσει τα παιδιά του από κάποιον άλλον, που δεν κακοποιήθηκε. Έτσι η βία πολλαπλασιάζεται και μαζί με αυτή πολλαπλασιάζονται και τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας.

Τα πιο κρίσιμα χρόνια για την ανάπτυξη μιας υγιούς προσωπικότητας είναι τα πρώτα χρόνια. Είναι τότε, που το παιδί είναι έρμαιο στα χέρια των γονέων του και δεν μπορεί να αντιδράσει. Τότε σχηματίζεται σιγά σιγά η προσωπικότητά του. Αν αυτά τα χρόνια στιγματίσουν την ψυχή του, τότε είναι δυστυχώς σχεδόν βέβαιο ότι η ζωή του θα ακολουθήσει μια αρνητική και σίγουρα μια δύσκολη πορεία. Όταν οι παλαιότεροι έλεγαν ότι «το ξύλο βγήκε από τον παράδεισο», δε γνώριζαν ίσως την καταλυτική του επίδραση στην ψυχολογία του μικρού παιδιού. Τραγική είναι η κουβέντα του δασκάλου με τον πατέρα, όπως μας το αποδίδει ο Καζαντζάκης: «Δάσκαλε, σου το παραδίδω το παιδί, το κρέας δικό σου, τα κόκκαλα δικά μου». Η αγριότητα και η βαναυσότητα παρου-

σιάζονται ανάγλυφα μέσα από τα λεγόμενα του πατέρα. Η βία ξεκινάει από το σπίτι, πάει στο σχολείο και μετά βγαίνει στην κοινωνία. Ο φαύλος κύκλος της βίας δε σταματά. Εάν όλοι εμείς θέλουμε να ελπίζουμε σε ένα ανθρωπινότερο αύριο, πρέπει να προστατεύσουμε τα μικρά παιδιά από το σωματικό και ψυχικό πόνο.

Κύριο λοιπόν εφόδιο του κράτους και της κοινωνικής πρόνοιας θα πρέπει να γίνει η άρτια ενημέρωση των νέων γονέων. Αυτή η ενημέρωση θα πρέπει να είναι δωρεάν και να παρέχεται σε όλους τους νέους γονείς. Όλοι οι τοκετοί γίνονται μέσα σε μαιευτήρια. Εκεί θα πρέπει να δίδονται ενημερωτικά φυλλάδια σε απλή και κατανοητή γλώσσα για να ενημερώνουν τους γονείς σχετικά με το μωρό και την σωστή ανατροφή του χωρίς βία. Πολλές φορές, οι νέοι γονείς είναι εντελώς απληροφόρητοι και δεν ξέρουν πώς να αντιμετωπίσουν μια μικρή ζωντανή ύπαρξη, που έχει ανάγκη προστασίας και φροντίδας. Δεν ξέρουν, πόσο κακό κάνει η βία, ούτε βέβαια και οι ίδιοι έχουν από κάποιον ψυχολογική στήριξη, για να ανταποκριθούν στα απαιτητικά νέα καθήκοντά τους. Εκεί λοιπόν οι παιδίατροι και οι νοσοκόμες θα πρέπει με ειδικά βίντεο και σλάντς να δίνουν βασικές οδηγίες για τη σωστή διαπαιδαγώγηση. Εκεί, στο χώρο του μαιευτηρίου θα μπορούσε να γίνει μια καταγραφή από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό των γονέων, που έχουν έφεση να κακοποιήσουν τα παιδιά τους και ή είναι άτομα που πάσχουν από κατάθλιψη, χαμηλής νοημοσύνης, ή δεν επιθυμούσαν την εγκυμοσύνη κ.λπ. Αυτά τα άτομα θα πρέπει να υποστηριχθούν διαχρονικά και να βρίσκονται σε συνεργασία πάντα με κοινωνικούς λειτουργούς. Θα πρέπει επίσης η ελληνική κοινωνία με την βοήθεια των ΜΜΕ και της Εκκλησίας να προσπαθήσει να κάνει μια ειρηνική επίθεση κατά της βίας μέσω των διαφημίσεων, δηλαδή μέσα από διαφημιστικά μηνύματα και γιγαντοαφίσες να τονιστεί η αποφυγή της οικογενειακής βίας. Αυτά αφορούν την πρόληψη. Όταν όμως όλοι εμείς γινόμαστε μάρτυρες ξυλοδαρμού ενός παιδιού ή παραμέλησής του, πώς θα πρέπει να αντιδράσουμε; Ασφαλώς όχι να αποσιωπήσουμε το γεγονός με το σκεπτικό, δικό του είναι το παιδί ας το κάνει ό,τι θέλει. Όταν ένα παιδί πονάει και κλαίει, πρέπει όλη η ανθρωπότητα να δακρύζει. Θα πρέπει η πολιτεία να μεριμνήσει και να υπάρχουν οργανωμένα κέντρα, όπου ταλαιπωρημένα και κακοποιημένα παιδιά θα ξαναβρίσκουν τη χαμένη οικογενειακή τους ζεστασιά. Όλοι εμείς πρέπει να καταγγέλλουμε τέτοιου είδους φαινόμενα. Τα παιδιά είναι το μέλλον του κόσμου μας. Η Ελλάδα μας και ο κόσμος ολόκληρος θα γίνουν καλύτεροι, αν πάντων όλα αυτά τα νοσηρά φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας. Αν πάψει η βία, τα ναρκωτικά, οι πόλεμοι, τότε το αύριο θα είναι καλύτερο. Για να γίνει όμως καλύτερο το αύριο, θα πρέπει οι πρωταγωνιστές του αύριο να έχουν μεγαλώσει μέσα σε κλίμα αλληλοσεβασμού και διαλόγου, να έχουν αποκτήσει ολοκληρωμένες και αυτόνομες προσωπικότητες, χωρίς τα σημάδια του σωματι-

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

κού και ψυχικού πόνου, που αφήνει η βία, ο εξευτελισμός, η υποτίμηση και η απόρριψη των γονέων. Τελικά, όποιος διδάχθει, δεν μπορεί να δέρνει και έτσι κλείνει ο κύκλος της βίας. Τα παιδιά του σήμερα είναι οι πρωταγωνιστές του αύριο. Αυτός είναι ο λόγος, που πρέπει η πολιτεία και κάθε πολιτεία σ'όλο τον κόσμο να εξυψώσει τα πονεμένα ματάκια των μικρών παιδιών, που κοιτούν αβοήθητα τις ανάληπτες κάμερες των μεγάλων.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα σας παρακαλέσω όσες προτάσεις έχετε να τις καθαρογράψετε, να μπουν στο τέλος της συνεδρίασης σε ψηφοφορία. Το λόγο έχει η κυρία Βαρουχάκη.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΒΑΡΟΥΧΑΚΗ (Νομός Χανίων): Ονομάζομαι Δήμητρα Βαρουχάκη και έρχομαι από το Κλασικό Λύκειο Χανίων. Θέλω να σας καταθέσω τις απόψεις μου σχετικά με ένα ζήτημα, το οποίο προσωπικά με αγγίζει ιδιαίτερα και που θεωρώ ότι πραγματικά προσβάλλει τον πολιτισμό μας. Θα αναφερθώ στην κατάσταση που καθημερινά βιώνουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρώτα εξ αιτίας της ανυπαρξίας του κράτους και, πολύ περισσότερο, αυτού που θέλουμε να αποκαλούμε κράτος πρόνοιας και δεύτερον εξ αιτίας της στάσης των ιδίων των πολιτών απεναντί τους.

Για τη βελτίωση της διαβίωσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες έχω να προτείνω τα εξής: Να ενισχυθούν οικονομικά, να εξοπλιστούν και να στελεχωθούν με εξειδικευμένο προσωπικό τα ειδικά ιδρύματα, που στοχεύουν στην επαγγελματική εκπαίδευση ατόμων με ειδικές ανάγκες. Να αυξηθεί το ποσοστό των αναπήρων, που προσλαμβάνονται από το δημόσιο και ταυτόχρονα να υποχρεωθούν μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις να συμπεριλαμβάνουν στο προσωπικό τους ποσοστό ατόμων με ειδικές ανάγκες. Θεωρώ ότι η άρτια επαγγελματική εκπαίδευση αυξάνει τη δυνατότητα για επαγγελματική αποκατάσταση και, συγχρόνως, δίνει στο άτομο με τα ειδικά προβλήματα την ευκαιρία να αναδειχθεί μέσα στο κοινωνικό γίγνεσθαι ως ισότιμος και ενεργός πολίτης. Να ενθαρρυνθούν από το κράτος οι προσπάθειες των ανθρώπων αυτών για διάκριση στους τομείς του αθλητισμού, των τεχνών, των επιστημών και των γραμμάτων. Ειδικότερα, το Υπουργείο Πολιτισμού προτείνω να προωθήσει το καλλιτεχνικό έργο των ανθρώπων με ειδικές ανάγκες, ώστε να αναγνωρισθεί η δημιουργική τους ικανότητα από τους συμπολίτες τους. Επιπρόσθετα, το υφυπουργείο Αθλητισμού οφείλει να ενισχύσει οικονομικά τα αθλητικά σωματεία, ώστε να δώσει στους ανθρώπους αυτούς μια ακόμα ευκαιρία να διοχετεύσουν την ενεργητικότητά τους. Άλλωστε, τα επιτεύγματα της εθνικής μας ομάδας «Special Olympics» αποδεικνύει περίτρανα πως αυτά τα παιδιά αξίζουν την κρατική συμπαράσταση. Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι οι ελληνικοί δρόμοι είναι κατασκευασμένοι για να εξυπηρετούν αποκλειστικά και μόνον άτομα με ιδιαίτερες αθλητικές ικανότητες. Σύμφωνα με αυτό το απογοητευτικό δεδομένο, προτείνω την δια-

μόρφωση όλων των κοινόχρηστων χώρων με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι δυνατή η διέλευση στα αναπηρικά καροτσάκια και η πρόσβαση σε κάθε δημόσια επιχείρηση. Γνωρίζοντας την οικονομική ανέχεια, που λόγω ανεργίας βιώνουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες, θεωρώ απαραίτητο να τους παρέχεται δωρεάν από το κράτος ο εξοπλισμός που απαιτείται για την βελτίωση της ζωής τους. Η μητέρα ενός παιδιού με ιδιαίτερες να δέχεται οικονομική ενίσχυση και να έχει διευκολύνσεις στον εργασιακό της χώρο.

Να συσταθεί επιτροπή στο Υπουργείο Πρόνοιας, που να είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο των ιδρυμάτων, ώστε να ελέγχονται αυτά, αν πληρούν τους όρους υγιεινής και αν είναι στελεχωμένα με το κατάλληλο προσωπικό.

Τέλος, όσον αφορά τη μεροληπτική στάση μερίδας των πολιτών προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες, δεν νομίζω ότι υπάρχει άλλος τρόπος αλλαγής της νοοτροπίας τους, πλην της παιδείας. Το μόνο ίσως που θα μπορούσε να τους κάνει να επαναπροσδιορίσουν την στάση τους είναι η σκέψη ότι ίσως στο μέλλον βρεθούν και οι ίδιοι στην ίδια δυσάρεστη θέση.

Άλλωστε, κανείς ποτέ δεν έκανε συμβόλαιο με την ζωή.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επειδή υπάρχει ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για την συζήτηση, θα ήθελα να σας υπευθυμίσω το χρόνο. Θα ήθελα τις προτάσεις σας καθαρογραμμένες, επειδή όσες έχετε καταθέσει μέχρι τώρα είναι σοβαρές και αξιόλογες. Θέλω να καταθέσω στους αρμόδιους υπουργούς τον προβληματισμό που αναπτύσσεται. Θέλω να τον αναδείξουμε –υπάρχουν εδώ οι δημοσιογράφοι– σαν μια νέα κοινωνική προβληματική νέων ανθρώπων στη χώρα μας. Το λόγο έχει η κα Μαρία Θεοδοσίου.

ΜΑΡΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ (Νομός Καβάλας): Θέλω να αναφερθώ σε δύο θέματα: Την παιδεραστία και τα ναρκωτικά. Πιστεύω ότι μπορώ να παρουσιάσω την όλη κατάσταση των παιδεραστών με δύο ερωτήματα.

Πώς μπορούμε να ανεχόμαστε την σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών; Εγώ δεν την ανέχομαι και, όπως πιστεύω, και κανένας από σας. Θέλω να προτείνω κάποιες συγκεκριμένες λύσεις. Κακά τα ψέματα, οι παιδεραστές είναι άτομα με ψυχολογικά προβλήματα. Θα πρέπει να υπάρξουν ψυχολόγοι στα σχολεία, για να δούν, ποια από τα παιδιά έχουν κάποιες τάσεις, που στο μέλλον θα μπορούσαν να οδηγηθούν σε σεξουαλική κακοποίηση παιδιών. Επίσης, πιστεύω πως είναι απαραίτητο ένα μάθημα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης.

Ακόμα, δεν ανέχομαι να κυκλοφορούν έντυπα που περιέχουν σεξουαλική κακοποίηση παιδιών. Απορώ πώς η κάθε πολιτεία επιτρέπει κάτι τέτοιο. Αυτό γίνεται και μέσα από το δίκτυο του internet. Πώς γίνεται να ανοίγω τον υπολογιστή μου και να βλέπω εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών ή να διαλέγω ποιο παιδί θέλω, για να ικανοποιήσω τις ορέξεις μου. Απορώ πώς το ανέχεται αυτό η πολιτεία.

Επίσης, δεν έχουμε κάποια τηλεφωνική γραμμή στην οποία να μπορούν παιδιά, που έχουν προβλήματα, να απευθύνονται ανώνυμα. Ίσως το 9χρονο ή το 10χρονο δεν μπορεί να το συνειδητοποιήσει αλλά το 13χρονο και το 14χρονο μπορούν και χρειάζονται συμπαράσταση. Φοβούνται όμως να το πουν στους γονείς τους, μπορεί και κάποιος από αυτούς να το κακοποιεί. Μία τέτοια γραμμή θα μπορούσε να βοηθήσει στο συγκεκριμένο πρόβλημα. Επίσης, θα μπορούσαν να υπάρχουν κάποιες ψυχολογικές υπηρεσίες στους χώρους εργασίας, που να βλέπουν, ποια άτομα έχουν τάσεις για σεξουαλική κακοποίηση.

Όσον αφορά στο πρόβλημα των ναρκωτικών τα αίτια τα ξέρουμε όλοι. Το σχολείο δεν φτιάχνει ανθρώπους με ψυχικά αποθέματα, ώστε να μπορεί κάποιος να πει ότι δεν χρειάζεται το «σκονάκι» ή το «φιξάκι». Χρειάζεται ενημέρωση στα σχολεία και όχι διαφημιστικά φυλλάδια. Να υπάρξουν κάποιες οργανωμένες εκδηλώσεις, όπως θεατρικές παραστάσεις και ποιητικές βραδιές. Επίσης να γίνονται ομιλίες από άτομα που έχουν περάσει από τα ναρκωτικά και μπορούν να μας πουν πώς είναι, ώστε να μπορέσουμε να τα αποφύγουμε. Επίσης να υπάρχει προστασία των σχολείων, διότι εκεί μπορούμε να βρούμε άνετα την δόση μας ακόμα και στα κυλικεία. Να ιδρυθούν και στην επαρχία ιδρύματα για αποτοξίνωση, αλλά να μην λειτουργούν, όπως λειτουργούν τώρα. Να δίνουν την δύναμη για να μπορεί κάποιος να προχωρήσει στην κοινωνία, να βρεί δουλειά, ώστε να μην ξαναπέσει πάλι στα ναρκωτικά. Να υπάρχει υποστήριξη και ύστερα από την ανεξάρτητη στο ίδρυμα.

Επιπλέον, θα ήθελα να πω ότι, αν ένας δολοφόνος καταδικάζεται ισόβια, επειδή σκότωσε ένα άτομο, τότε οι έμποροι ναρκωτικών για πόσα χρόνια θα πρέπει να δικάζονται, όταν στέλνουν κάθε μέρα στο θάνατο δεκάδες άτομα; Πιστεύω ότι πρέπει να υπάρξουν αυστηρότερες ποινές και να μην μπορούν να εξαγοράζουν τους δικαστές. Πρόσφατα ανεφέρθηκε τέτοια περίπτωση από την τηλεόραση.

Αυτές ήταν οι προτάσεις μου.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κ. Ανδρέας Μπροκαλάκης.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΡΟΚΑΛΑΚΗΣ (Νομός Χανίων): Πριν αναφερθώ στο θέμα μου, που είναι τα ναρκωτικά, θα ήθελα να σχολιάσω κάτι, που αναφέρθηκε από την εισηγήτρια για το δημογραφικό. Είπε ότι από εθνικής πλευράς το δημογραφικό είναι το πιο σοβαρό πρόβλημα, ότι η ειρήνη μεταξύ γειτονικών λαών απειλείται από την αναλογία των πληθυσμών. Διαφωνώ με αυτό, όπως διαφωνώ με κάθε εθνικισμό. Πιστεύω ότι η ειρήνη θεμελιώνεται από τους ίδιους τους λαούς μέσω του πολιτισμού, της τέχνης, των ιδεών, της συνεργασίας και τελικά της γνωριμίας τους. Διότι η έχθρα που αναπτύσσεται μεταξύ των λαών ιδιαίτερα στα Βαλκάνια, εξυπηρετεί συμφέροντα που είμαστε ανίκανοι να διακρίνουμε. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι δεν έχουμε να χωρίσουμε τίποτα με κανένα.

Όσον αφορά τα ναρκωτικά, η σύνθεση του κειμένου, που έχουμε μπροστά μας, αναφέρεται στη θανατική ποινή για τους εμπόρους ναρκωτικών.

Πιστεύω ότι δεν μπορεί να ισχύσει, διότι ο ρόλος της ποινής είναι η τιμωρία, ο παραδειγματισμός και ο σωφρονισμός. Με τη θανατική ποινή επιβάλλεται η τιμωρία αλλά γίνεται κακό παράδειγμα για την κοινωνία, διότι καθιερώνεται ο νόμιμος θάνατος, ενώ ο σωφρονισμός δεν επιτυγχάνεται, αφού το άτομο θανατώνεται, χωρίς να έχει τη δυνατότητα να μετανοήσει και να επιδοθεί σε θετικό έργο.

Δεν επιλύεται κανένα πρόβλημα με την θανατική ποινή, διότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εμπόρων, που συλλαμβάνεται, είναι χρήστες μικρών ποσοτήτων ναρκωτικών ουσιών ή μεταφορείς των εμπόρων ναρκωτικών. Επίσης, διότι τα συμφέροντα των εμπόρων των ναρκωτικών είναι μεγάλα με στηριξη τους από κυβερνητικά στελέχη σε διάφορες χώρες, οπότε είναι αδύνατον να εξαρθρωθούν.

Συμφωνώ με την αποποινικοποίηση μόνον ορισμένων ναρκωτικών ουσιών. Για να επιτευχθεί, χρειάζονται πολλά χρήματα, που το Κράτος δεν είναι ικανό να διαθέσει, καθόσον έχει περιορίσει κάθε κοινωνική δαπάνη. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στροφή προς τα τεχνητά ναρκωτικά, που διατίθενται σε χώρους ψυχαγωγίας, έτσι ώστε πολύ λίγο να ωφελήσει η διάθεση φυτικών ναρκωτικών από τα νοσοκομεία.

Πιστεύω ότι μπορούν να επιβληθούν αυστηρές ποινές σε εμπόρους ναρκωτικών, εφόσον υπάρξει σαφής διάκριση μεταξύ χρηστών και εμπόρων, που αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει, με αποτέλεσμα να καταδικάζονται χρήστες μικρών ποσοτήτων.

Πρέπει να δημιουργηθεί κέντρο εύρεσης εργασίας για πρώην χρήστες και να χρησιμοποιηθούν αυτοί στα κέντρα ανεξάρτητης, αλλά και μέσα στα σχολεία, καθόσον θα είναι οι κατάλληλοι άνθρωποι για να δώσουν πληροφορίες και να απωθήσουν τους νέους από τη χρήση των ναρκωτικών.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κυρία Παυλίδη έχει το λόγο.

ΜΑΡΙΑ-ΗΛΙΑΝΑ ΠΑΥΛΙΔΗ (Νομός Σερρών): Αναφερόμενη στο θέμα των ναρκωτικών προσδιορίζω τα αίτια στην οικογένεια, στους φίλους και κυρίως στην υπερβολική και πολλές φορές λανθασμένη ενημέρωση μέσω της τηλεόρασης και του τύπου.

Προτείνω την αποποινικοποίηση όλων των ναρκωτικών ουσιών, διότι από τα μαλακά ναρκωτικά κάποιος χρήστης, θα εθισθεί και θα περάσει στα σκληρά. Τα ναρκωτικά δεν είναι καλά και κακά. Πρέπει να δημιουργηθούν ειδικά κέντρα σε όλη τη χώρα, όπου θα υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό, που θα βοηθήσει στην ανεξάρτητη ή και στην εύρεση εργασίας των θεραπευμένων. Οι τιμές των ναρκωτικών θα πρέπει να είναι χαμηλότερες από αυτές του ελεύθερου εμπορίου αλλά αρκετά υψηλές, ώστε να μην γίνει χρήση μόνο και μόνο από περιέργεια. Έτσι πιστεύω ότι θα κτυπηθεί το εμπόριο.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Επιπλέον, θα αποφεύγουν οι χρήστες τις μολύνσεις από μεταδοτικές ασθένειες. Θα έχουν τη δυνατότητα βοήθειας και δε θα κινδυνεύουν σε χώρους μακριά από τα νοσοκομεία.

Με την αποποινικοποίηση θα περιορισθούν οι ληστείες για εξεύρωση χρημάτων προς αγορά ναρκωτικών. Θα πρέπει κάθε φορά να δίνεται στο χρήστη μία δόση, ώστε να μην γίνει στο τέλος ο ίδιος έμπορος.

Πιστεύω ότι τα ναρκωτικά θα υπάρχουν πάντα και γι' αυτό πρέπει να ζυγίσουμε προσεκτικά τα υπέρ και τα κατά κάθε προτεινόμενης λύσης.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κυρία Παπαθανοπούλου έχει το λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΟΠΟΥΛΟΥ (Β' Πειραιά): Υπερασπίζομαι την νομιμοποίηση των ναρκωτικών ουσιών για λόγους ηθικούς. Κανείς δεν έχει δικαίωμα να αποφασίζει ποια ουσία θα καταναλώνω εγώ και ποια όχι. Για λόγους πολιτικούς, διότι η κοινωνία δεν απειλείται από τις ψυχοτρόπες ουσίες αλλά από την κατασταλακτική πολιτική της κρατικής εξουσίας απέναντι σε αυτές. Θεωρώ χρέος μας να δηλώσουμε ότι είμαστε πολιτικά και βιολογικά διαφορετικοί, όταν κάποιος άλλοι διώκονται για τα ίδια στοιχεία. Όσο είναι ακόμα καιρός πρέπει να τελειώνουμε με την διαπόμπευση των άλλων, πράγμα που μας ξαναγυρίζει στο Μεσαίωνα. Είμαι βέβαιη ότι στο πρόβλημα του εθισμού δεν υπάρχει εύκολη λύση. Πιστεύω ότι με δύο ή τρία πράγματα, που θα γίνουν, δεν λύνεται το πρόβλημα των ναρκωτικών.

Θα πρέπει να πιστέψουμε ότι η ζωή χωρίς ναρκωτικά αξίζει τον κόπο. Εγώ, προσωπικά, θα αποποινικοποιούσα τη χρήση και κατοχή συγκεκριμένης ποσότητας και την προμήθεια προς ίδια χρήση όλων των ψυχοτρόπων ουσιών. Θα μπορούσαν κάλλιστα να τεθούν σε πώληση στα σημεία, όπου βρίσκουμε το αλκοόλ και να ισχύσουν τα ίδια απαγορευτικά και περιοριστικά μέτρα, που ισχύουν για κατηγορίες πολιτών, όπως ανηλίκους, πιλότους κ.λπ.

Θα ζητούσα επίσης, σωστή πληροφόρηση από αρμόδιους ανθρώπους καθώς και χρήστες. Θα πρέπει να γίνει διαχωρισμός των ναρκωτικών σε σκληρά και μαλακά, γιατί τελικά δεν σκοτώνουν όλα τα ναρκωτικά, αν και όλα καταστρέφουν το μυαλό και την ψυχολογία του χρήστη. Αυτό όμως είναι κάτι που αγνίζει τον ίδιο.

Γίνεται σαφές ότι υπερασπίζομαι την νομιμοποίηση όλων των απαγορευμένων ψυχοτρόπων ουσιών και απέναντι στις προκαταλήψεις της λεγόμενης κοινής γνώμης, που δεν της έκανα ποτέ καμία παραχώρηση, ισχύει για μένα η ρήση του μεγάλου Φλωρεντίου «τράβα το δρόμο σου και άσε τον κόσμο να λέει».

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Στέλλα Καλαποτλή.

ΣΤΕΛΛΑ ΚΑΛΑΠΟΤΑΗ (Β' Αθήνας): Έρχομαι από το 3ο Γενικό Λύκειο Νέου Ηρακλείου. Το να μιλήσει κανείς για τα

ναρκωτικά, ίσως χαρακτηριστεί κοινοτοπία. Όχι όμως, όταν ο λόγος αυτός προέρχεται από κάποιον έφηβο, αφού το πρόβλημα των ναρκωτικών απασχολεί κυρίως εμάς τους νέους και οι κίνδυνοι αναφέρονται κυρίως σε μας.

Τα ναρκωτικά είναι πρόβλημα της κοινωνίας μας, είναι κάτι που διαμορφώθηκε μέσα στην κοινωνία, όπως διαμορφώθηκε και αυτή με μια υλιστική αντίληψη της ζωής, με τον καταναλωτισμό και τον ανταγωνισμό. Η κρίση του θεσμού της οικογένειας μπορεί να χαρακτηριστεί ως αίτιο των ναρκωτικών, όπως επίσης το άγχος και η αβεβαιότητα για το μέλλον.

Η αστυφιλία έχει μετατρέψει τις πόλεις σε «τοιμεντένια κλουβιά». Οι πόλεις έχουν γίνει αφιλόξενες και μέσα σ' αυτές καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε όλα τα προβλήματα, τα οποία δεν απασχολούν μόνο τους μεγάλους αλλά και μας.

Η μοναξιά, η αποξένωση και η καχυποψία για το συνάνθρωπο είναι χαρακτηριστικά των πόλεων. Μέσα σ' αυτές τις πόλεις οι νέοι είναι ανήμποροι να διοχετεύσουν το δυναμικό τους και να εξωτερικεύσουν με υγιή τρόπο τις ορμές τους.

Τι πρέπει να γίνει:

Μιλάμε για ενημέρωση από τα σχολεία και τα Μ.Μ.Ε., γιατί η παιδεία αρκείται στο να παρέχει στείρες γνώσεις και δεν μπορεί να προικίσει το νέο με τα κατάλληλα εφόδια, ώστε να τον καταστήσει υπεύθυνο πολίτη και να τον προφυλάξει από τους κινδύνους της κοινωνίας.

Μιλάμε για αυστηρότερες ποινές στους εμπόρους και όχι στους χρήστες, γιατί αυτοί είναι τα θύματα και όχι οι θύτες.

Μιλάμε για επαγγελματική αποκατάσταση των χρηστών, όταν αυτοί βγαίνουν στην κοινωνία και κατάλληλη ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Μιλάμε για εκσυγχρονισμό των σωφρονιστικών ιδρυμάτων και για οργάνωση των κέντρων αποτοξίνωσης. Πρέπει να υπάρξουν περισσότερα δημόσια τέτοια κέντρα, έτσι ώστε η αποτοξίνωση να μην είναι προνόμιο των οικονομικά ευκατάστατων οικογενειών.

Μιλάμε για εισαγωγή ψυχολόγων στα σχολεία και για ανάπτυξη των αθλητικών και ψυχαγωγικών κέντρων.

Κυρίως όμως, εκείνο που πρέπει να υπάρξει, είναι η ολοκληρωμένη παιδεία, που θα μπορεί να αναπτύσσει την κριτική σκέψη και τον προβληματισμό στους νέους.

Εκείνο, που χρειάζεται περισσότερο απ' όλα, είναι να δώσουμε στους νέους τον Παράδεισο, ώστε να μη χρειασθεί να τον αναζητήσουν σε λευκές σκόνες. Έναν Παράδεισο, που δε θα οδηγήσει στο θάνατο, αλλά που θα χαρακτηρίζεται από αγάπη για τη ζωή. Αυτό, που λέω, δεν είναι ανούσιος ρομαντισμός ούτε ουτοπία. Και αν η νεολαία σήμερα κατηγορείται ότι τα έχει όλα και ότι δεν εκτιμά τίποτα, δεν φταίει η ίδια. Μάθαμε να προσαρμοζόμαστε σε ένα κλίμα που άλλοι διαμόρφωσαν για μας.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Μαρία Γαλανού.

ΜΑΡΙΑ ΓΑΛΑΝΟΥ (Α' Αθήνας): Κατ' αρχήν, θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους συνέβαλαν στην καθιέρωση του θεσμού της «Βουλής των Εφήβων». Θα ήθελα όμως να τονίσω ότι 4 ημέρες το χρόνο δεν είναι αρκετές για να εκφράσουμε τα προβλήματά μας.

Θα μιλήσω για τα ναρκωτικά, αν και έχουν ακουστεί πολλά, παρασυρμένη από ένα γεγονός, που συνέβη στο σχολείο, το 21ο Λύκειο Αθηνών, πριν από ένα περίπου μήνα. Ένας μαθητής, που είχε αποφοιτήσει εδώ και τρία χρόνια, πέθανε από ναρκωτικά. Τα προβλήματα στο σπίτι ήταν η κυριότερη αιτία που τον έστρεψαν στα ναρκωτικά. Οι περισσότεροι καθηγητές είπαν ότι ήταν έξυπνο παιδί. Κατά τη γνώμη μου, μόνο έξυπνο δεν ήταν. Εάν ήταν έξυπνο δε θα είχε καταφύγει εκεί ή τουλάχιστον θα είχε προσπαθήσει να ξεφύγει.

Αισθάνομαι απογοητευμένη από το θάνατο αυτού του παιδιού. Αισθάνομαι ότι οι καθηγητές κατά την εξάχρονη φοίτησή του σε Γυμνάσιο και Λύκειο δεν μπόρεσαν να του διδάξουν τίποτα. Δεν μπόρεσαν να του περάσουν μηνύματα, δεν μπόρεσαν να τον αποτρέψουν.

Η διακίνηση ναρκωτικών στα σχολεία και ιδιαίτερα στο συγκρότημα της «Γκράβας» είναι καθημερινό γεγονός. Περίτρανη απόδειξη οι χιλιάδες θάνατοι. Στα πάρτυ, στο διάλειμμα, έξω από το σχολείο, παντού παραμονεύουν οι έμποροι. Τα βρίσκει κανείς όπου και όποτε τα θελήσει.

Ένα από τα μέτρα, που ήθελα να προτείνω, είναι η αστυνόμευση των σχολείων, ιδιαίτερα τη νύχτα, και θα ήθελα η πολιτική ηγεσία να επικεντρώσει την προσοχή της στο πρόβλημα, γιατί, όταν οι νέοι τρέπονται στα ναρκωτικά, το ενεργότερο μέρος του πληθυσμού μας εξαθλιώνεται και η χώρα αποδυναμώνεται.

Επίσης, θα ήθελα να τονίσω ότι οι ναρκομανείς είναι ασθενείς και όχι εγκληματίες. Αυτό σημαίνει ότι χρειάζονται θεραπεία, ψυχολογική υποστήριξη και όχι φυλακή ή σωφρονισμό. Όμως, η δημιουργία Κέντρων Αποτοξίνωσης είναι πολύ δαπανηρή υπόθεση και γι' αυτό το λόγο οι ναρκομανείς στέλνονται στη φυλακή.

Ένα άλλο μέτρο, που θα ήθελα να προτείνω, είναι να καταρτιστεί ειδικό πρόγραμμα στα σχολεία, ώστε οι νέοι συζητώντας με πρώην χρήστες να ενημερώνονται και να αποτρέπονται από τα ναρκωτικά.

Επίσης, οι πρώην ναρκομανείς και οι κάθε είδους τοξικομανείς στις μέρες μας περιθωριοποιούνται και θεωρούνται φορείς κοινωνικού στίγματος. Δεν είναι αποδεκτοί από το κοινωνικό σύνολο. Το σωστότερο είναι να αρχίσουν να δίνονται και σε αυτούς ευκαιρίες να ξεκινήσουν μια δημιουργική ζωή, γιατί ο δρόμος επιστροφής σ' αυτά είναι ευκολότερος από κάθε άλλο.

Κατανόηση λοιπόν σ' αυτούς, όχι όμως επιδοκιμασία για την πράξη τους.

Γιατί ίσως κανείς δεν πέθανε από υπερβολική δόση ναρ-

κωτικών. Όλοι πεθαίνουν από υπερβολική δόση μοναξιάς. Δεν πρέπει φυσικά να πάθουμε για να μάθουμε. Ας παραδειγματιστούμε από τον θάνατο αυτού του παιδιού και ας σκεφθούμε ότι η ηρωίνη δεν είναι λύση, αλλά παραίτηση από τη ζωή. Ζητώ ένα σχολείο χωρίς τον κίνδυνο των ναρκωτικών, δε νομίζω ότι ζητάω πολλά.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κύρια Χριστίνα Καούκη.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΚΑΟΥΚΗ (Α' Αθηνών): Θα ήθελα να ξεκινήσω με ένα σχόλιο στην ομιλία της προηγούμενης κοπέλας, που είπε ότι δεν νομίζει ότι το παιδί αυτό είναι έξυπνο. Θα ήθελα να της πω ότι μπορεί να ήταν έξυπνο, αλλά τόσα χρόνια στο σχολείο οι δάσκαλοι να μην του έμαθαν τίποτα.

Έρχομαι από το 42ο Λύκειο Αθηνών, από το κέντρο της Αθήνας. Χαίρομαι κατ' αρχάς, που το Κοινοβούλιο αυτές τις ημέρες θα είναι γεμάτο από μαθητές, γιατί όπως βλέπουμε από την τηλεόραση οι βουλευτές έρχονται σπάνια. Τέσσερις ημέρες είναι πολύ λίγες για να πουν οι μαθητές όλα αυτά που θα ήθελαν. Μακάρι, οι μέρες να ήταν παραπάνω.

Όπως είπα έρχομαι από το κέντρο της Αθήνας, το άλλοτε πολιτισμικό κέντρο του κόσμου. Αν κάνει κάποιος αυτή τη στιγμή μία βόλτα στην Αθήνα, αυτό που θα διαπιστώσει είναι συνθήκες ανθυγιεινής διαβίωσης με μορφή γκετοποιημένης κοινωνίας. Θα δούμε νεοκλασικά κτίρια σχεδόν κατεστραμμένα να έχουν καταληφθεί από ναρκομανείς, από άστεγους, άστεγα παιδιά, σκουπίδια και βρομιά. Θα δει ένα ατελείωτο πάρε-δώσε του λευκού θανάτου, ακόμη και έξω από το αστυνομικό τμήμα της Ομονοίας. Το πάρε-δώσε όμως του χασις, έχει μπει για τα καλά και στα σχολεία. Ένα πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό κάνει χρήση αυτής της ουσίας, η οποία από πολλούς θεωρείται ακίνδυνη. Σε ερώτηση μάλιστα, γιατί το κάνουν αυτό, απαντούν είτε για πλάκα είτε για να ξεφύγουν από τα διάφορα προβλήματα και, τέλος, για να περνούν την ώρα τους. Είναι πολύ περίεργο παιδιά 16 χρονών να μην έχουν κάτι να περάσουν την ώρα τους. Είμαστε νέοι και πραγματικά χρειαζόμαστε κίνητρα για να περνάμε την ώρα μας δημιουργικά.

Η κατάσταση που επικρατεί στα σχολεία είναι τραγική και ίσως τα κίνητρα αυτά στα σχολεία να χρειάζονται πίο πολύ. Τα κίνητρα θα πρέπει πλέον να τα παίρνουμε από το σχολείο και όχι από την οικογένεια, αφού και οι δύο γονείς δουλεύουν για να μας παρέχουν οτιδήποτε.

Δεν μπορούμε βέβαια όλα να τα περιμένουμε από τους πολιτικούς και τις εκάστοτε κυβερνήσεις που τσακώνονται με τις εκάστοτε αντιπολιτεύσεις, για τον τρόπο ικανοποίησης των περιβόητων συμφερόντων του λαού μας. Κάθε Υπουργός, όταν ρωτάται, λέει ότι στον τομέα του έχουν γίνει βήματα για βελτίωση των συνθηκών και αναρωτιέμαι για ποια βήματα μιλάμε, για βήματα που γίνονται πολύ αργά ή για βήματα που γίνονται προς τα πίσω;

Πιστεύω ότι εμείς οι νέοι της Αθήνας θα πρέπει να απευ-

θνηθούμε προς τις δημοτικές μας αρχές. Έχουμε δει τον τελευταίο καιρό –ανεξάρτητα από πολιτική τοποθέτηση– να γίνεται μία βελτίωση, είναι όμως μόνο βελτίωση του εξωτερικού περιτυλίγματος και δεν έχει καμία σχέση με το μέσα, το οποίο σαπίζει. Όλα τα παιδιά αναρωτιούνται, γιατί να ξοδεύονται 80 εκατομμύρια για τα λαμπιόνια του χριστουγεννιάτικου δέντρου των Αθηνών, αντί να ξοδευτούν για την ίδρυση κέντρων νεότητας, για την αποστολή παιδοψυχολόγων κ.ά. Θα πρέπει να γίνονται διάλογοι και διαλέξεις, ώστε τα παιδιά να ενημερώνονται για το sex, την ανεργία και τον επαγγελματικό προσανατολισμό.

Ελπίζω ότι θα περάσω το μήνυμα προς όλους τους «από πάνω» που μας κυβερνούν, ότι μπορούν να κάνουν πολλά και αναφέρομαι κυρίως στις δημοτικές αρχές, και αφού έχει ξεκινήσει μία καλή προσπάθεια, ας μην ξεκινήσει από την κορυφή αλλά από τα θεμέλια, γιατί άμα πέσουν τα θεμέλια –δηλαδή εμείς οι νέοι της Αθήνας– τότε θα πέσει και η κορυφή, δηλαδή τα συντριβάνια, τα ωραία δέντρα και «τα άλλα». Ας δώσουν λοιπόν κίνητρα σε μάς και, εάν δεν μας χοροϊδέψουν και μας συμπαρασταθούν, να ξέρουν ότι θα είμαστε οι καλύτεροι συνεργάτες τους.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η δεσποινίς Παπαλάμπρου έχει το λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΥ (Νομός Άρτας): Έρχομαι από το 4ο Λύκειο Άρτας και θα αναφερθώ σε ένα σχετικά επίκαιρο πρόβλημα, αυτό των αυτοκτονιών των νέων, στο οποίο νομίζω ότι δεν έχουμε δείξει τη δέουσα προσοχή.

Η ίαση του φαινομένου των αυτοκτονιών των νέων θα επιτευχθεί με τη συνδρομή μίας παιδείας προσαρμοσμένης στα ανθρωπιστικά ιδεώδη, η οποία θα επιτρέψει την έξοδο από την πνευματική αδράνεια, θα απαγκιστρώσει τον άνθρωπο από την απολυτότητα και την μονολιθική προσέγγιση των πραγμάτων. Στόχος μίας τέτοιας παιδείας θα είναι η καλλιέργεια μιας ηθικής διάστασης του ατόμου και όχι η δημιουργία τεχνοκρατών. Παιδεία βέβαια δεν παρέχει μόνο το σχολείο, αλλά και η οικογένεια και τα ΜΜΕ και οι πνευματικοί άνθρωποι. Άρα, το όραμα του ανθρωπισμού, που θα αποτρέψει τους νέους από απόπειρες αυτοκτονίας, επιβάλλεται να προβάλλεται συλλογικά από όλους τους παραπάνω φορείς.

Απαραίτητη θεωρείται ακόμη, η προσωπική αντίσταση του μεμονωμένου ατόμου στις εκμαυλιστικές επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας, η ατομική αγωνιστική προσπάθεια μέσα στα πλαίσια της καθημερινής ζωής και η διατήρηση της ανθρωπιάς. Μόνο με την αφύπνιση, την αυτοκριτική και την ανασκόπηση, θα ευοδωθεί το όραμα ενός δίκαιου και ευγενικού κόσμου. Χρειάζεται η καλλιέργεια ενός κλίματος συνεργασίας και συσπειρώσης μεταξύ των αγωνιστών. «Εν τη ενώσει η ισχύς», όπως έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι.

Όλοι έχουμε εναποθέσει τις ελπίδες μας στην επιστήμη, ελπίζοντας ότι θα κάνει το θαύμα για ασθένειες ανίατες

σήμερα, όπως ο καρκίνος και το AIDS. Θέλουμε να ελπίζουμε ότι θα έχουμε θετικά αποτελέσματα, όσο το δυνατόν συντομότερα. Δεν πρέπει, επίσης, ποτέ ο επιστήμονας να ξεχνά την ηθική του ευθύνη και να τη θέτει σε δεύτερη μοίρα.

Ο άνθρωπος είναι πολιτικό όν, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη. Και πρέπει όλοι οι άνθρωποι να παίρνουν μέρος στην πολιτική, ενεργά. Η ενασχόληση αυτή καθιστά τον άνθρωπο κύριο του εαυτού του και όχι δέσμιος σε μία ομάδα ατόμων, που επιδιώκει να τον εκμεταλλευτεί. Βασικός παράγοντας που απωθεί τους νέους από την πολιτική, είναι ο «πολιτικαντισμός». Κύριο γνώρισμα του πολιτικού πρέπει να είναι το ήθος, όπως επίσης και το όραμα, σε αντίθεση με τα γνωρίσματα του πολιτικάντη, που χαρακτηρίζεται από τον καιροσκοπισμό, τη ρουσφετολογία, τη συντεχνιακή και τοπικιστική αντίληψη του δημόσιου συμφέροντος, τον αμοραλισμό και τον εκμαυλισμό των ιδεών. Οι νέοι πρέπει να δραστηριοποιηθούν και να αγωνισθούν για την πτώση των πολιτικάντηδων. Στον αγώνα αυτό καλούνται οι υγιείς πολιτικοί σαν αρωγοί να αφυπνίσουν τις μάζες και να τις κάνουν ικανές να διακρίνουν τους υπηρέτες του πολιτικαντισμού, με τρόπο αξιοπρεπή, που να ταιριάζει στο ήθος τους.

Αξιολογή θα ήταν μία προσπάθεια των πολιτικών, μία προσπάθεια άρσης των κοινωνικών αδικιών και πρώτα από όλα του ρατσισμού με όποια μορφή και αν εμφανίζεται. Κύριο ρόλο σε αυτό πρέπει να έχουν τόσο οι πνευματικοί άνθρωποι, η παιδεία, όσο και τα ΜΜΕ. Η ανεργία αποτελεί ασφαλώς εφελτήριο για υιοθέτηση αντικοινωνικής συμπεριφοράς από τους νέους. Έχουν γίνει προτάσεις για μείωση του ωραρίου εργασίας και του ορίου ηλικίας, αυτά όμως θα προξενήσουν περαιτέρω προβλήματα, κυρίως οικονομικά. Αντίθετα, στη μείωση της ανεργίας θα μπορούσε να συντελέσει η παροχή κατάλληλης ανθρωπιστικής παιδείας σε συνδυασμό με ένα σωστό επαγγελματικό προσανατολισμό. Πρέπει ακόμη η πρόσληψη εργαζομένων να γίνεται με αξιοκρατικές μεθόδους και να ανοιχθούν νέοι δρόμοι επαγγελματικής αποκατάστασης, σε περίπτωση αποτυχίας των νέων στις Πανελλήνιες Εξετάσεις.

Τέλος, χρειάζεται να αποβληθεί η νοοτροπία πολλών, πως μόνο οι μεγαλύτεροι σε ηλικία μπορούν να αποδώσουν λόγω της πείρας τους και να δοθούν ευκαιρίες στους νέους να αποδείξουν την αξία τους.

Τον τελευταίο καιρό έχουν αυξηθεί τα χρούσματα αυτοκτονιών στα στρατόπεδα. Αυτό δεν είναι τυχαίο, αφού ένας νέος 18 ετών, που δεν έχει ακόμη ωριμάσει σωματικά και ψυχικά, καλείται σε υποχρεωτική στρατιωτική θητεία, σε μία απότομη αποκοπή από την οικογένεια και τους φίλους του, με συνέπεια η αυστηρή πειθαρχία να τον οδηγήσει πολλές φορές στην αυτοκτονία.

Σαν αντίδοτο προτείνεται η ενημέρωση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων από ψυχολόγους, για να προετοιμάζονται κατάλληλα τα αγόρια για το κάλεσμα της πατρί-

δας. Ίσως να βοηθούσε και η στρατολόγηση σε μεγαλύτερη των 18 ετών ηλικία. Καλύτερα μία μάχη χωρίς τέλος, παρά ένας τέλος χωρίς μάχη.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κύριος Ιωάννης Ταμπάκης.

Στο σημείο αυτό πήρε το λόγο η έφηβος βουλευτής Ελένη Μαυραγάνη και ζήτησε να τηρηθεί ενός λεπτού σιγή από την Επιτροπή, για τη μαθήτριά που αυτοκτόνησε, γιατί δεν άντεξε την ψυχολογική πίεση της οικογένειας και του σχολείου της.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, αφού της εξέφρασε τα συγχαρητήριά του, της είπε ότι θα κρατηθεί σιγή 1 λεπτού στο τέλος της συνεδρίασης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΑΜΠΑΚΗΣ (Νομός Αιτωλ/νίας): Θα ήθελα να μιλήσω για το πρόβλημα της βίας και της εγκληματικότητας. Το πρόβλημα αυτό δεν είναι τόσο μεγάλο στην περιοχή μου, όμως στις μεγαλουπόλεις έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις. Για τη διεξοδική μελέτη του θέματος πρέπει να αναζητήσουμε τα αίτια. Τα αποτελέσματα τα γνωρίζουμε, καθώς και τις προτάσεις. Η ανεργία, η οικονομική κρίση, ο φανατισμός, τα ναρκωτικά, ο ατομικισμός και η αδιαφορία της πολιτείας για τους άστεγους και μετανάστες είναι οι βασικές αιτίες. Η βία στα γήπεδα είναι γνωστό φαινόμενο σε όλους και βλέπουμε καθημερινά στα μέσα μαζικής ενημέρωσης μορφές χουλιγκανισμού κ.ά. Όσο για τα ΜΜΕ, θα ήθελα να παρατηρήσω την ανικανότητά τους, να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της βίας, ενώ αντιθέτως βοηθούν στην εξάπλωσή της.

Θα ήθελα ακόμη να μιλήσω για το ρόλο των ΜΜΕ, τα οποία ονομάζω μέσα μαζικής καταστροφής. Δε θα πρέπει να προβάλλονται στην τηλεόραση προγράμματα βίας και εγκλημάτων. Πρέπει να προστατευθεί ο πολίτης με νομοθετικά μέτρα, να αναβαθμισθεί η κρατική τηλεόραση με πολιτιστικά προγράμματα και να υπάρξει ένα θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ιδιωτικής τηλεόρασης. Πρέπει δηλαδή να προβάλλονται αξιόλογες ταινίες και να ελέγχεται η εφαρμογή των κανόνων δεοντολογίας.

Είναι επιτακτική ανάγκη να ζητήσουμε και άλλες λύσεις σε άλλους τομείς, όπως τα παιδιά που εγκληματούν να είναι σε ειδικά ιδρύματα και όχι σε φυλακές. Θα πρέπει επιτέλουν να μπουν παιδοψυχολόγοι στα σχολεία, ο αθλητισμός πρέπει να είναι όπλο κατά τη εγκληματικότητα, διότι εμείς οι νέοι πιστεύουμε ότι είμαστε σε θέση να διαμορφώσουμε μια κοινωνία ισότητας και δημιουργικής συνεργασίας.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κυρία Χελιδώνη έχει το λόγο.

ΕΛΕΝΗ ΧΕΛΙΔΩΝΗ (Νομός Τρικάλων): Θέλω να μιλήσω για το πρόβλημα των ναρκωτικών, παρόλο που μίλησαν αρκετά παιδιά και η ομιλία μου, ας θεωρηθεί απάντηση σε ορισμένους ομιλητές. Είμαι εναντίον της αποποινικοποίησης των ναρκωτικών, διότι αν κάποιος θέλει να πάρει ναρκωτικά,

θα πάρει από τον έμπορο. Αν υπάρξει αποποινικοποίηση, θα τα βρει όπου θέλει. Αυτό δε σημαίνει ότι η περιέργειά του θα ικανοποιηθεί. Αυτό θα γίνει μόνο στην πρώτη περίπτωση και αυτή είναι η κεντρική σκέψη όσων υποστηρίζουν την αποποινικοποίηση, ότι δηλαδή δεν θα υπάρχει περιέργεια των νέων. Κάτι τέτοιο δε μπορεί να υπάρξει, διότι δεν είναι μόνον η περιέργεια, που κάνει τους νέους, να δοκιμάζουν ναρκωτικά. Αν γίνει αποποινικοποίηση, τα ναρκωτικά θα πωλούνται ελεύθερα, όπως γίνεται με τα τσιγάρα. Και τότε, τι θα γίνει, θα ζητάμε αίθουσα χρήσης ναρκωτικών στα σχολεία, όπως γίνεται με την αίθουσα καπνιστηρίου, που ζητάμε στα σχολεία;

Θέλω επίσης να απαντήσω στην ομιλήτριά, που είπε, ότι δεν μας ορίζει κανείς στο τι θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε. Δεν μας ορίζει κανείς, ναι. Αλλά αν θέλεις να κάνεις χρήση ναρκωτικών, μπορείς να το παράγεις η ίδια, αν γίνεται. Δεν μπορεί να πωλούνται ελεύθερα όμως, διότι είναι μια μορφή προσηλυτισμού. Από τη στιγμή που παίρνεις, το διαφημίζεις κιόλας, διότι δίνεις το έναυσμα στα άλλα παιδιά να το δοκιμάσουν. Καλύτερα να υπάρχει πρόληψη και όχι θεραπεία. Πρέπει να υπάρχει ευαισθησία, να αναλυθεί το πρόβλημα των ναρκωτικών, να υπάρχει επιμόρφωση στα σχολεία, να αποφευχθεί όσο γίνεται η περιέργεια των παιδιών, ώστε να μη φθάσουμε στην αντιμετώπιση των ναρκωτικών. Τα ναρκωτικά δηλητηριάζουν τις ψυχές των νέων, δεν τους αφήνουν να σκέφτονται, τους αποτρέπουν από τη λογική και πιστεύω, ότι είναι μια μάλιστα, που πρέπει να καταπολεμήσουμε. Πρέπει συλλογικά να βοηθήσουμε, απαγορεύοντας την αποποινικοποίηση των ναρκωτικών.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κ. Ιωαννίδης.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ (Β' Θεσ/νίκης): Θέλω να κάνω κάποιες επισημάνσεις για το δημογραφικό πρόβλημα και τα ΜΜΕ. Ο αριθμός των εκπτώσεων τη χρονιά που πέρασε, κυμάνθηκε στις 350.000 και σκοτώθηκαν πριν καν γεννηθούν άτομα, που ο αριθμός τους είναι λίγο μεγαλύτερος από τα θύματα της Μικρασιατικής Καταστροφής και της Κατοχής. Υπάρχει ένα μεγαλύτερο πρόβλημα στη Θράκη, στην πληθυσμιακή αναλογία. Οι Έλληνες πολίτες με τουρκική συνείδηση θα είναι περισσότεροι σε λίγο, από τους πραγματικά Έλληνες πολίτες. Πριν κάποια χρόνια στη Βουλή ήταν δύο μουσουλμάνοι βουλευτές, Έλληνες πολίτες θεωρητικά από τη Θράκη, οι οποίοι ορκίστηκαν ότι θα υπηρετούν την πατρίδα τους, την Τουρκία. Δεν υπήρξε κάποια αντίδραση από την Ελληνική Βουλή.

Όσον αφορά τα ΜΜΕ, η απαγόρευση της βίας δεν θα βοηθήσει, ενώ εάν προβάλουν σκληρές βίας και κατόπιν σκληρές τιμωρίας και σωφρονισμού, ίσως να βοηθήσει περισσότερο στην αποφυγή της βίας από τους νέους.

Σχετικά με τα ναρκωτικά, πιστεύω ότι η αποποινικοποίηση δε θα βοηθήσει. Θα έπρεπε να υπάρχει αποποινικοποίηση

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ση για τους χρήστες, τα ναρκωτικά να είναι απαγορευμένα, αλλά να προσφέρονται με κάποιο τρόπο από το κράτος και σε ένα καθεστώς σταδιακής και ελεγχόμενης απεξάρτησης.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι στην Επιτροπή μας παρευρίσκεται ο κ. Αντώνης Σαμαράκης.

Του χρωστάμε όλοι πολλά και μάλιστα αρκετές γενιές. Θέλω να του ευχηθούμε, και πιστεύω ότι σας εκφράζω, να είναι καλά, γιατί έχει πάρα πολλά ακόμα να προσφέρει σ' αυτό τον τόπο και γιατί τον έχουμε όλοι ανάγκη.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ: Ο άνθρωπος αυτός, ο Πρόεδρος της Επιτροπής είναι τόσο ταπεινός, που αισθάνεται άσχημα που κάθεται σ' αυτή τη θέση. Έχει αγωνισθεί σερνά, ανιδιοτελώς, πάρα πολλά χρόνια, για τα καυτά θέματα που εσείς σήμερα συζητάτε. Πρέπει να καταλάβουμε όλοι –εσείς το νιώθετε βαθιά στην καρδιά και στη συνείδησή σας– ότι καμιά αμυντική θωράκιση της χώρας δε μπορεί να σταθεί, αν δε λυθούν πρώτα τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα. Όταν, ένας στους δύο νέους είναι άνεργος, ιδίως τα κορίτσια 18 έως 25 ετών, πώς μπορούμε να προχωρήσουμε ως χώρα;

Σας πληροφορώ, μάλιστα, ότι υπάρχουν γραφεία ευρέσεως εργασίας, τα οποία ζητούν 40.000-50.000 δρχ. από άνεργους νέους, για να τους βρουν δουλειά. Δουλειά δεν τους βρίσκουν και τα παιδιά χάνουν και τις 50.000 δρχ. Έχω να σας πω ότι αυτά τα κοινωνικά προβλήματα είναι, που με καίνε. Δεν μπορείς να μιλήσεις για πολιτισμό στον άνεργο ή στη μητέρα που προσπαθεί να θρέψει τα παιδιά της. Μπροστά σε όλα αυτά τα προβλήματα που υπάρχουν, μπορεί να αδιαφορήσει η λογοτεχνία;

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σε μια εποχή, που τα κοινωνικά δικαιώματα αμφισβητούνται, οι αρχές, οι αξίες και τα οράματα βρίσκονται σε διαρκή δοκιμασία, όταν ο απλός πολίτης βρίσκεται αντιμέτωπος με μια ανεξέλεγκτη επιθετική στρατηγική του κεφαλαίου και μια βουλμία αρπαχτική, ώστε να μη μείνει κανένα δημοκρατικό δικαίωμα όρθιο, θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι όσοι έχουμε τοποθετηθεί στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο με τους ανθρώπους του μόχθου και της εργασίας, με τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους και τη διεύρυνση του ρόλου τους στην παραγωγική, οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη αυτού του τόπου, θεωρούμε απολύτως αναγκαία την παρουσία ανθρώπων, σαν τον Αντώνη Σαμαράκη. Και ιδιαίτερα, που αυτός ο άνθρωπος τα τελευταία 40 χρόνια, μέσα από την αδιάλλακτη κοινωνική και πολιτική του δράση, αποτελεί για μάζα ένα φάρο συνέπειας και ήθους και μια ελπίδα και κίνητρο ταυτόχρονα, ότι πρέπει να τον έχουμε σαν πρότυπο. Όσο περισσότερο κατανοείτε το έργο του, τόσο περισσότερο θα βρίσκετε τον εαυτό σας μέσα σ' αυτό και θα νιώσετε, πόσο μεγάλες υποχρεώσεις έχετε σαν πολίτες αυτού του κόσμου, που βρίσκεται στη διεκδυσίτινδα της εξαχρείωσης από τα διάφορα συμφέροντα.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα συνεχίσουμε την διαδικασία και θα καλέσω στο βήμα την κυρία Μπουκουβάλα.

ΝΙΚΟΛΕΤΑ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ (Β' Πειραιά): Κατ' αρχήν θέλω να χαιρετήσω τον κ. Σαμαράκη. Τον υποδεχόμαστε σήμερα εδώ. Θέλω να του πω ότι τον θαυμάζω πολύ εγώ και όλα τα παιδιά της ηλικίας μου.

Θα μιλήσω για το πρόβλημα της βίας, που μαστίζει τη σημερινή κοινωνία. Η βία αποτελεί την πιο προχωρημένη και ακρότατη εκδήλωση επιθετικότητας. Είναι η πιο παράλογη, η πιο άγνη και η πιο επικίνδυνη πράξη. Πρόκειται για τη συλλογική μορφή της ατομικής επιθετικότητας, που παίρνει συχνά τεράστιες διαστάσεις, όταν διακινείται ξεσηκώνοντας έτσι μαζικές εκδηλώσεις, όπως είναι τα ομαδικά εγκλήματα, οι κοινωνικές αναταραχές, τα κινήματα και οι πόλεμοι. Στις περιπτώσεις αυτές τα άτομα υπακούοντας τα λογικά παράλογα ή αλλοπρόσαλλα συνθήματα της ισχυρής προσωπικότητας ενός αρχηγού γίνονται ομάδα, όχλος, πλήθος, μάζα, χάνουν την ψυχολογική τους ανυπαρξία, δηλαδή, την δυναμική υπόσταση του εγώ. Υποβιβάζονται ψυχοβιολογικά, αποπνευματοποιούνται και αποβαίνουν αδύναμα και παθητικά μέλη του πανίσχυρου εγώ της μάζας.

Η βία δεν είναι προϊόν του 20ου αιώνα. Υπήρχε πάντα με διάφορες μορφές, εκδηλώσεις και εντάσεις όπως και με διαφορετικές αιτιολογίες. Οι μορφές της βίας είναι δύο. Είναι η νόμιμη, που ασκεί το κράτος με τους νόμους και τις διατάξεις στα άτομα της κοινωνίας, και η παράνομη, που εκδηλώνεται από κάποιες ομάδες, όπως ανέφερα και παραπάνω.

Οπωσδήποτε, για να αντιμετωπιστεί αυτό το τεράστιο κοινωνικό πρόβλημα και στις δύο μορφές που αναπτύσσεται, πρέπει να κινητοποιηθούν κάποιοι σημαντικοί παράγοντες, που συνθέτουν αυτή την κοινωνία. Κατ' αρχήν, πρέπει να στραφούν όλοι οι άνθρωποι στους μεγάλους στόχους της ανθρωπότητας. Κατά δεύτερον, είναι η οικογένεια, το σχολείο και ολόκληρη η κοινωνία που πρέπει να μάθει στο παιδί να ελέγχει την επιθετικότητα και την εχθρική του διάθεση μέσα από την φιλία, την αμοιβαία εκτίμηση, την αγάπη και την σχέση του μεταξύ των συνομηλίκων του.

Τα Μ.Μ.Ε. πρέπει να χρησιμοποιούνται για την διάδοση μορφωτικών εκπομπών και όχι μόνο για διάδοση ψυχαγωγικών εκπομπών. Ακόμα πρέπει να θεμελιωθεί η ελευθερία, ώστε να μη δρουν βίαια τα άτομα που καταπιέζονται.

Κατά την γνώμη μου, θα ήταν καλύτερα να παραδεχθούμε την αλήθεια, ότι η πιο καταστροφική πλάνη, που μπορούμε να πέσουμε, είναι η πεποίθηση, πως μπορούμε να λύσουμε τα προβλήματα της ζωής μας, ασκώντας εξουσία πάνω σε άλλους.

Ελπίζω αυτά που είπα σήμερα να ακουστούν. Ελπίζω επίσης εδώ, που ήρθαμε να βγει κάτι από τις απόψεις όλων μας.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Ροδάνθη Γαρυπή.

ΡΟΔΑΜΑΝΘΗ ΓΑΡΜΠΗ (Α' Πειραιά): Έρχομαι από το Β' λύκειο Πειραιά. Θα μιλήσω για τον ρατσισμό. Είναι φαινόμενο της κοινωνικής παθογένειας και επιτέλους πρέπει να πάρουμε κάποια μέτρα για αυτό.

Όντας ο ρατσισμός φυσιολογικό στίγμα της εποχής μας και μέρος της καθημερινής μας ζωής, χρήζει αντιμετώπισης. Γι' αυτό η κοινωνία, όλοι εμείς, επιβάλλεται να στρέψουμε τις προσπάθειές μας με συνέπεια και υπευθυνότητα στην καταστολή αυτού του φαινομένου. Πολλοί θεωρούν ως λύση την αδιαφορία, την περιφρόνηση και τη βία. Όμως κάνουν λάθος, γιατί η βία γεννά την βία και προσπάθεια των ξένων είναι, να διεισδύσουν σε κάτι διαφορετικό που γεννά από μέρους μας τον ρατσισμό. Αυτό βέβαια είναι λάθος, γιατί οι άνθρωποι, που βρίσκονται στο περιθώριο, αναζητούν την αγάπη μας, την φροντίδα μας και λίγη ζεστασιά. Προσφορές και δυνατότητες υπάρχουν πολλές. Μια πραγματική προσφορά αγάπης θα ήταν να κάνουμε παρέα με έναν ανάπηρο, να ανοίξουμε διάλογο με έναν ναρκομανή αποφυλακισμένο, να δώσουμε βοήθεια σε μια κοινή γυναίκα να αλλάξει δουλειά και να βοηθήσουμε έναν αθίγγανο να στείλει το παιδί του στο σχολείο. Ας μην είμαστε προκατειλημμένοι και ας μη φερόμαστε σκληρά σε κάποιους ανθρώπους, που τους χτύπησε η μοίρα. Καλό θα ήταν, το ενδιαφέρον μας να είναι ολόπλευρο και συνεχές και να μη χρειάζεται έτσι κατά καιρούς τα δελτία ειδήσεων να μας θυμίζουν πως κάτι θλιβερό έγινε και θα πρέπει πάλι να βοηθήσουμε.

Θα μπορούσαμε να είχαμε προλάβει πολλά από όσα έχουν γίνει –και τα Μ.Μ.Ε. συνεχώς προβάλλουν– αρκεί να είχαμε γνώση του θέματος και να είχαμε έστω και λίγο δείξει ενδιαφέρον από την αρχή.

Είναι καιρός να σκεφθούμε καλά, να αναλογιστούμε τις ευθύνες μας και να φροντίσουμε ο διπλάνος μας να είναι καλά, για να είμαστε κι εμείς οι ίδιοι καλά. Θα πρέπει, έστω και αργά, να σταματήσουμε να αποποιούμε τις ευθύνες μας και να αναζητήσουμε τις αληθινές υποχρεώσεις μας. Όλα αυτά να γίνουν, για να αποκτήσει δύναμη η κοινωνία μας, για να μπορεί να οραματίζεται ένα καλύτερο αύριο.

Απαραίτητο κρίνεται μέσα στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, να δυναμώσουμε ψυχικά τα άτομα αυτά, δίνοντάς τους κουράγιο και κάνοντας τους να νοιώσουν σιγουριά μακριά από ανασφάλειες και φοβίες. Εμείς με τη σειρά μας πρέπει να σπάσουμε τα ταμπού και τους ψεύτικους τύπους. Ας είμαστε περισσότερο ευαίσθητοι και λιγότερο ψεύτικοι και καχύποπτοι.

Επιπρόσθετα και το κράτος πρόνοιας θα πρέπει να συμβάλει έμπρακτα και άμεσα. Πρέπει να αναθεωρήσει τις θέσεις του και να επανατοποθετηθεί στα προβλήματα της κοινωνίας, να τα νιώσει και να γίνει ένα με αυτή. Η αδιαφορία δεν είναι λύση. Είναι τροχοπέδη ανάπτυξης. Απαιτείται να επέλθει αλλαγή και εγρήγορση στα θεμέλια του κράτους, που κρύβεται πίσω από τον όρο εξουσία. Συγκεκριμένα, θα πρέ-

πει να δημιουργηθούν ειδικά κέντρα νεότητας για τους νέους, ναρκομανείς, εγκληματίες, αποφυλακισμένους, βοηθώντας τους έτσι να ξεπεράσουν τα προβλημάτα τους και να ξαναπροσαρμοστούν γρήγορα στους ρυθμούς της κοινωνίας. Επίσης, η πολιτεία σε συνεργασία με τα Μ.Μ.Ε πρέπει να οργανώσουν μια εκστρατεία με σκοπό να βοηθήσουν οικονομικά αυτούς, που για διάφορους λόγους δεν έχουν πόρους. Παράλληλα, καιρός είναι τα Μ.Μ.Ε. να πάψουν να προβάλλουν μονόπλευρα ένα θέμα. Θα πρέπει να εξετάζουν από εδώ και πέρα τα βαθύτερα και αληθινά αίτια π.χ. για ποιο λόγο κάποιος λήστεψε ή σκότωσε. Πίσω από την μορφή ενός ανθρώπου κρύβονται πολλά, ενώ ο ψυχικός του κόσμος μένει ανεξιχνίαστος. Παρ' όλα αυτά, κανείς από τους ανθρώπους αυτούς δε θα απολογηθεί για το τι είναι. Ο καθένας ανήκει στον εαυτό του. Αυτό η πολιτεία θα έπρεπε να το γνωρίζει, δίνοντας έτσι τις ίδιες δυνατότητες για δουλειά και μόρφωση σε όλους τους ανθρώπους και σε ολόκληρη την κοινωνία, χωρίς έτσι να την χωρίζει και να την διασπά. Ακόμα όμως και εμείς είμαστε ρατσιστές σε αυτό το θέμα, γιατί όλοι μας αναζητούμε π.χ. ένα ιδιωτικό σχολείο με φήμη ως το καλύτερο για τα παιδιά μας σε σχέση με ένα δημόσιο, που δεν προσφέρει όσα ένα ιδιωτικό. Ίσως λοιπόν και εμείς να είμαστε ένα εμπόδιο για τη γεφύρωση αυτού του χάσματος.

Τέλος, και ο ρόλος της παιδείας του σχολείου και της οικογένειας κρίνεται αρκετά σημαντικός, γιατί μέσα από τους κοινωνικούς αυτούς κόλπους το παιδί θα μάθει ορισμένους κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς που μεγαλώνοντας θα το βοηθήσουν να γίνει ολοκληρωμένο άτομο, σωστός και πραγματικά ευνπόλητος πολίτης, που θα φροντίζει πάνω από όλα τη σχέση του με τους συμπολίτες του.

Συνοψίζοντας, ο ρατσισμός αποτελεί μια κηλίδα που συνεχώς εξαπλώνεται. Απαιτείται λοιπόν όλοι να κατανοήσουν πως ουσιαστικά σε τίποτα δεν διαφοροποιούμαστε. Είμαστε όλοι ίδιοι, παιδιά του ίδιου θεού που αγωνιζόμαστε για μια καλύτερη Ελλάδα, ένα σταθερό και ενιαίο αύριο.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Αικατερίνη Σταματάκη.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ (Νομός Μαγνησίας): Θα μιλήσω και εγώ για την πληγή της κοινωνίας μας, τον ρατσισμό και ιδιαίτερα τον κοινωνικό. Τα είδη του ρατσισμού είναι πολλά: ταξικός, φυλετικός, θρησκευτικός, πολιτικός. Νομίζω όμως ότι ο κοινωνικός ρατσισμός μας αγγίζει πιο πολύ, γιατί τον ζούμε καθημερινά. Και οι ίδιοι χωρίς να το καταλαβαίνουμε, γινόμαστε μερικές φορές θύματα του ρατσισμού, που οδηγεί στον παραλογισμό και εκμηδενίζει την ανθρώπινη προσωπικότητα.

Ακούστηκαν από συναδέλφους πολλά σωστά πράγματα για την υποβάθμιση της επαρχίας, τα ναρκοδικα και την εγκληματικότητα. Νομίζω ότι η κοινωνία τηρεί μία παθητική στάση απέναντι σε αυτά τα φαινόμενα. Γι' αυτό πολλές φορές οδηγούμαστε σε ακρότητες. Η στάση μας είναι ρατσι-

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

στική απέναντι στους αποφυλακισμένους, τις ιερόδουλες, του αθίγγανους, τις ανύπαντρες μητέρες και τους κατοίκους της επαρχίας. Ακόμη και εγώ η ίδια το νιώθω πολλές φορές αυτό το φαινόμενο. Είναι κάτι που με λυπεί και με προβληματίζει. Τα αίτια είναι γνωστά, όλοι τα νιώθουμε καθημερινά: Η άνιση κατανομή του πλούτου, η προβολή από τα Μ.Μ.Ε. του προτύπου του επιτυχημένου ανθρώπου με ένα τρόπο επιδεικτικό που κάνει τους άλλους να αισθάνονται μειονεκτικά. Οι συνέπειες είναι άσχημες για όλους. Άνθρωποι ωθούνται στην εξαθλίωση, εκμηδενίζεται η προσωπικότητα και δημιουργείται φανατισμός.

Γι' αυτό θα πρέπει να υπάρξει γενική ενεργοποίηση. Όχι μόνο από την οικογένεια, από την οποία όλα ξεκινούν και στην οποία όλα καταλήγουν, αλλά και το σχολείο. Πρέπει να μάθουμε να μην κάνουμε διακρίσεις από τα πρώτα χρόνια της ζωής μας. Δεν μπορούμε να λέμε στο παιδί, που δεν τρώει το φαγητό του «να το φας αλλιώς θα έρθει ο γύφτος να σε πάρει». Αυτή η ιδέα μένει στην ψυχή του παιδιού και διαιωνίζεται. Έτσι όταν και το παιδί γίνει πατέρας ή μητέρα θα περάσει αυτή την ιδέα στο παιδί του. Το σχολείο δεν πρέπει να κάνει διακρίσεις ανάμεσα σε καλούς και κακούς μαθητές, ούτε να υποστηρίζει ότι οι καλοί μαθητές είναι οι στυλοβάτες της κοινωνίας και οι κακοί μαθητές αυτοί που φταίνε για ό,τι κακό συμβαίνει στην κοινωνία.

Στην Ελλάδα, το λίκνο του πολιτισμού και της κλασικής παιδείας, θα πρέπει να υπάρξει άμεση ανάπτυξη της ανθρωπιστικής παιδείας με κέντρο τον άνθρωπο. Γιατί στο κάτω – κάτω αυτός μας ανήκει. Ο άνθρωπος κυριαρχεί, γιατί το μυαλό του τον διαχωρίζει από τα ζώα. Να υπάρχει επίσης ενημέρωση από τα Μ.Μ.Ε. και ειδικά περίπτερα στους δρόμους. Ο ρατσισμός πρέπει να εξαλειφθεί σε όλες τις μορφές του. Πρέπει να υπάρξει κρατική κινητοποίηση για να δημιουργηθεί η κατάλληλη υποδομή για ανέργους, ανήλικους και αυτούς που δεν είναι σε θέση να χαρούν αυτά που απλόχερα μοιράζει η ζωή.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Ρισκάκη.

ΜΑΡΙΑ ΡΙΣΚΑΚΗ (ΗΠΙΑ): Πρώτα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Σαμαράκη. Νιώθω περήφανη που είσατε εδώ. Συμφωνώ απόλυτα με αυτό που είπατε χθες «απαγορεύεται το απαγορεύεται».

Θα αναφερθώ και εγώ στο θέμα των ναρκωτικών. Όπως ξέρουμε τα ναρκωτικά μας έχουν περικυκλώσει. Τα βλέπουμε παντού. Γνωρίζουμε τα ναρκωτικά που μας θεραπεύουν, αλλά και αυτά που μας παίρνουν τη ζωή. Η κοκαΐνη, η ηρωίνη και τα άλλα επικίνδυνα ναρκωτικά χρησιμοποιούνται από αυτούς που έχουν ψυχολογικά προβλήματα εξαιτίας της κοινωνίας ή της οικογένειάς τους. Αυτά είναι τα σοβαρά ναρκωτικά που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας. Με την ηρωίνη διαδίδεται το AIDS λόγω της χρήσης κοινής βελόνας.

Ένα ναρκωτικό που έχει δημιουργήσει παγκόσμια συζή-

τηση είναι η μαριχουάνα. Οι άνθρωποι έχουν χωριστεί σε δύο παρατάξεις. Οι μεν πιστεύουν πως βλάπτει την υγεία και σκοτώνει, οι δε πιστεύουν πως μας βοηθάει. Πιστεύουν πως είναι το φυτό, που θα σώσει τον πλανήτη. Θεωρείται θεραπευτικό για τους καρκινοπαθείς, όσους υποφέρουν από λευχαιμία, AIDS, άσθμα και ανορεξία. Θεωρείται χρήσιμο για ρούχα και μάλιστα διατροφικό. Αυτό είναι ένα ναρκωτικό που εξαρτάται από το άτομο πώς θα το χρησιμοποιεί. Πρέπει να καταλάβουμε τις διαφορετικές χρήσεις των ναρκωτικών.

Σαν νεολαία πρέπει να ευχαριστηθούμε τη ζωή μας και μάλιστα όχι με τα θανατηφόρα ναρκωτικά. Γεννημένη και πολίτης των ΗΠΑ έχω προσέξει ότι η νεολαία και οι ηλικιωμένοι εκμεταλλεύονται τα ναρκωτικά. Ξέρω παιδιά που είναι στη φυλακή για εμπορία ναρκωτικών και παιδιά που έχουν πεθάνει από overdose κοκαΐνης. Είναι κρίμα να ζήσεις ένα τέτοιο επεισόδιο, ιδιαίτερα όταν τα παιδιά αυτά ήταν καλά παιδιά. Αυτό που δεν μπορούν να καταλάβουν οι ίδιοι, είναι η αιτία της χρήσης των ναρκωτικών. Η μόνη λύση είναι να τους συμπαρασταθούμε και να τους βοηθήσουμε να ξεφύγουν.

Για την καταπολέμηση των ναρκωτικών προτείνω να επιβάλλονται αυστηρότερες ποινές στους εμπόρους ναρκωτικών, ισόβια ακόμη και θάνατος, αφού και οι ίδιοι το θάνατο σκορπούν. Να γίνεται αυστηρότερος έλεγχος στα σύνορα και στα τελωνεία με τη βοήθεια εκπαιδευμένων σκύλων. Καλύτερη ενημέρωση στα σχολεία για τα διάφορα ναρκωτικά και τις επιδράσεις του καθενός. Συχνές επισκέψεις μαθητών σε κέντρα αποτοξίνωσης για παραδειγματισμό. Δημιουργία κέντρων αποτοξίνωσης. Επίσης ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί να τους βοηθούν για την ομαλή τους επιστροφή στην κοινωνία. Πολιτεία, Εκκλησία, οικογένεια και σχολεία πρέπει να ενθαρρύνουν τους νέους να μην ξεφύγουν από την οικογένεια και την Εκκλησία. Καλύτερη προστασία των σχολείων και των χώρων όπου συχνάζουν οι νέοι. Το σπουδαιότερο είναι να τους δεχθούμε σαν ανθρώπους, που έχουν κάνει λάθη και σιγά σιγά θα τα ξεπεράσουν όλα.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, να πάρω μια στιγμή το λόγο.

Ο λόγος που μας κράτησε όρθιους στην Κατοχή, ήταν ότι το πιο βαθύ σκοτάδι της νύχτας είναι λίγο πριν την αυγή. Εγώ γεννήθηκα στην Αθήνα και πρώτη φορά έζησα στην ύπαιθρο στην Καρδίτσα, πάνω στα βουνά της Θεσσαλίας, το 1942. Είδα τότε, που μου έλεγε ο άλλος που ήταν μαζί μου, τη νύχτα που μου φαινόταν αιώνια «στάκα βρε ζαγάρ', δε βλέπεις εκεί στο βάθος του ορίζοντα που λουλουδίζει κάτω; Είναι η καινούργια μέρα, η καινούργια αυγή». Και έτσι έγινε.

Αλλά σήμερα παιδιά, χωρίς αγώνα, ατομικό και συλλογικό δεν έρχεται η καινούργια μέρα, η καινούργια αυγή, η καινούργια ελπίδα.

Αυτόν τον αγώνα εκπροσωπεί ο κύριος Πρόεδρος της Επιτροπής, τον οποίο έκανε σεμνά και ταπεινά και είναι τιμή

για τη Βουλή και το κόμμα του, που τον έχουν στους κόλπους τους.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κυρία Σεβαστίδου έχει το λόγο.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΕΒΑΣΤΙΔΟΥ (Λευκωσία): Πιστεύω ότι το λάθος για τα περισσότερα κοινωνικά προβλήματα, που υπάρχουν σήμερα, είναι ότι δεν έχει δραστηριοποιηθεί όσο θα έπρεπε η Εκκλησία, ώστε να βοηθήσει τη νεολαία. Εάν η σχέση των νέων με την θρησκεία γίνει καλύτερη, τότε τα προβλήματα θα μειωθούν. Η κοινωνία και η Εκκλησία πρέπει να συνδεθούν περισσότερο. Τα πιστεύω της Ορθοδοξίας αποτρέπουν τον άνθρωπο από τη βία, την εγκληματικότητα, τις φυλετικές διακρίσεις και τα ναρκωτικά που αποτελούν μάλιστα. Η Εκκλησία στηρίζει τον άνθρωπο σε κάθε βήμα του, τον αγκαλιάζει με κατανόηση και τον βοηθά να επανέλθει τη στιγμή που θα παραστρατήσει. Ο νέος σήμερα χρειάζεται κατανόηση και αγάπη, που για διάφορους λόγους το περιβάλλον του σήμερα αδυνατεί να του προσφέρει. Αυτά σίγουρα θα τα βρει στους κόλπους της Εκκλησίας. Διαφορετικά, κάθε προσπάθεια θα είναι σαν να κτίζουμε «παλάτια στην άμμο». Ό,τι είναι να γίνει, πρέπει να γίνει σύντομα, πριν να είναι αργά, οπότε δεν θα υπάρχει επιστροφή.

Σας προτρέπω λοιπόν, να λύσετε τα προβλήματά σας μέσω της Εκκλησίας. Δεν συνηγορώ υπέρ του θρησκευτικού φανατισμού, αλλά ούτε δέχομαι τις δικαιολογίες αποχής από τα μυστήρια της Εκκλησίας.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κυρία Παπαγεωργίου έχει το λόγο.

ΟΛΓΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (Νομός Γρεβενών): Θέλω να αναφερθώ και εγώ στο δημογραφικό πρόβλημα, αναφέροντας για παράδειγμα το νομό μου, όπου οι γάμοι και κατά συνέπεια οι γεννήσεις μειώνονται συνεχώς σε σχέση με τους θανάτους που αυξάνονται. Σε αυτό το πρόβλημα προστίθενται και αυτά της αστυφιλίας και της μετανάστευσης. Αποτέλεσμα αυτών είναι, να φαίνεται η χώρα μας μειονεκτική απέναντι στους γείτονες και ειδικότερα στην Τουρκία, η οποία και μας απειλεί.

Δεν πιστεύω ότι η ειρήνη δεν εξασφαλίζεται με πληθυσμακές αναλογίες. Υπάρχει δημογραφική έκρηξη στην Αλβανία και την Τουρκία. Υπάρχει κίνδυνος μεταναστευτικού ρεύματος του επιπλέον πληθυσμού της Αλβανίας προς τη χώρα μας. Ύστερα από πιθανή ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα αυξηθεί το εργατικό δυναμικό στη χώρα μας που θα προέρχεται από την Τουρκία. Αυτό θα είναι σε βάρος της χώρας μας. Επομένως, η ειρήνη απαιτεί πληθυσμιακές αναλογίες.

Το δημογραφικό πρόβλημα θα δημιουργήσει δυσάρεστες καταστάσεις και στις Ένοπλες Δυνάμεις με μείωση του αριθμού των στρατευμένων και η κατάσταση θα γίνει πιο κρίσιμη σε ό,τι αφορά τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, που ήδη αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κυρία Βελεγράκη έχει το λόγο.

ΜΑΡΙΑ ΒΕΛΕΓΡΑΚΗ (Νομός Ηρακλείου): Θέλω να αναφερθώ στους «Γιατρούς Χωρίς Σύνορα» που τριγυρίζουν όλο το κόσμο προσφέροντας τις υπηρεσίες τους πασχίζοντας να πάρουν άδεια άνευ αποδοχών, όταν οι υπόλοιποι εργαζόμενοι διεκδικούν αύξηση μισθών, προσφέροντας ιατρικές υπηρεσίες σε ανθρώπους ανεξαρτήτως χρώματος, τη στιγμή που άλλοι συνάδελφοί τους εργάζονται εκ του ασφαλούς στα πολυτελή ιατρεία τους, απολαμβάνοντας οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.

Τη στιγμή που όλοι ασχολούνται με το νόμο, που απαγορεύει τη λειτουργία των νυχτερινών κέντρων ως το πρωί, κανένας δεν μιλάει για ένα νέο νόμο που αντιμετωπίζουν οι «Γιατροί Χωρίς Σύνορα», και ο οποίος τους φορολογεί. Αν εμείς δεν μπορούμε να ακολουθήσουμε το παράδειγμά τους, αυτό δε σημαίνει ότι πρέπει να μπαίνουμε εμπόδιο στις προσπάθειές τους. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν πάνω από 60.000 Έλληνες δωρητές στους «Γιατρούς Χωρίς Σύνορα», οι οποίοι σαν πιο ευαισθητοποιημένοι, προσφέρουν χρηματικά ποσά για να ενισχύσουν τις αποστολές. Τα χρήματα αυτά, δικαιωματικά, ανήκουν σε κάποια κορμιά που πεθαίνουν και όχι στην εφορία.

Ακόμα δεν κατάλαβα, πώς μπορούν Έλληνες Βουλευτές, ανάμεσα στους οποίους υπάρχουν τόσο γιατροί, που κάποτε έδωσαν τον όρκο του Ιπποκράτη να ψηφίζουν ένα νόμο, που εξομοιώνει τους «Γιατρούς Χωρίς Σύνορα» με τη μεγάλη πλειοψηφία των ομόρρυθμων και ετερόρρυθμων εμπορικών εταιριών ή με πολίτες των οποίων το φορολογητέο εισόδημα είναι 8 εκατομμύρια δραχμές. Είναι τόσο παράλογο και τόσο απάνθρωπο.

Δε μου αρέσει να κατηγορώ κανέναν, αλλά με αυτήν τη διάταξη στερούμε το δικαίωμα ζωής και περιθάλψης τόσοσ ανθρώπων. Αν η εφορία χρειάζεται χρήματα, ξέρει ποιοι έχουν το μονοπώλιο. Πάντως, δεν μπορεί να μειώνει τους πόρους των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα», ιδιαίτερα όταν το 80% αυτών προέρχεται από ιδιωτικές πηγές, δωρεές, χορηγίες και όταν έχει χαρακτηριστεί ως οργανισμός μη κερδοσκοπικός. Εξάλλου, τα έσοδα των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα» δεν πηγαίνουν στους γιατρούς, αλλά σε κάποιους συνανθρώπους μας που μας έχουν ανάγκη. Άρα, ουσιαστικά, η διάταξη αυτή δε φορολογεί τους «Γιατρούς Χωρίς Σύνορα», αλλά τους πιο βασανισμένους σε αυτόν τον πλανήτη ανθρώπους.

Θυμάμαι τη δασκάλα του Δημοτικού να λέει ότι οι νόμοι προστατεύουν τον άνθρωπο και τα δικαιώματά του. Ποια δικαιώματα προστατεύει μια διάταξη, που φορολογεί κάποιους ανθρώπους, επειδή κάποιιοι άλλοι θέλησαν να τους βοηθήσουν; Η σχετική διάταξη του νόμου 2459/97 πρέπει οπωσδήποτε να αποσυρθεί, το συντομότερο δυνατό. Ένας στοιχειώδης έλεγχος του φορολογητέου και του πραγματικού εισοδήματος κάθε πολίτη θα προσκομίσει στην εφορία τερά-

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

στια κέρδη. Τα άλλα όμως χρήματα πρέπει να φθάσουν στον προορισμό τους, σ' αυτούς που πραγματικά τα χρειάζονται, και γι' αυτούς αποτελούν ζήτημα ζωής ή θανάτου.

Αυτό δεν είναι το μόνο, που μπορούμε να κάνουμε από τη στιγμή, που τιτλοφορούμαστε ως άνθρωποι. Ένα μικρό δείγμα συμπαράστασης στην προσπάθεια των «Γιατρών Χωρίς Σύνορα», είναι να γίνει δυνατή η παραχώρηση σε αυτούς άδειας άνευ αποδοχών για όσους μήνες χρειαστεί, για να μπορούν να μένουν στις αποστολές και να μην αναγκάζονται να παραιτούνται. Είμαι σχεδόν σίγουρη ότι το Ελληνικό κράτος μπορεί να ενισχύει τις εκστρατείες και να τους προμηθεύει με ιατροφαρμακευτικό υλικό, τρόφιμα, νερό, καθώς και με τα τεχνικά μέσα που χρειάζονται.

Αν σκεφθούμε, ότι στην αρχαία Αθήνα οι πλούσιοι ήταν υποχρεωμένοι να πληρώνουν τα εισιτήρια του θεάτρου των φτωχών, τότε θα συνειδητοποιήσουμε, πόσο οπισθοδρομικοί είμαστε σε θέματα αλληλεγγύης, από τη στιγμή που αρνούμαστε, να προσφέρουμε στους αδύναμους τροφή και ιατρική περίθαλψη.

Είναι καιρός το πρότυπο της αρχαίας Αθήνας να γίνει παράδειγμα προς μίμηση και το ξέρω πως καλοί Σαμαρείτες δεν θα γίνουμε ποτέ όλοι, μα αρνούμαι να πιστέψω, πως στον κόσμο αυτό δεν υπάρχει αγάπη, αλληλεγγύη και αλtruϊσμός.

Το ξέρω πως όλοι δε θα αγαπήσουμε ποτέ όλους, μα αρνούμαι να πιστέψω, πως ο καθένας ζει μόνο για τον εαυτό του.

Το ξέρω πως ριζικά αυτός ο κόσμος δε θα αλλάξει ποτέ, μα αρνούμαι, να πιστέψω πως δε θα γίνει λίγο καλύτερος.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Σπυριδούλα Ρακοβίτη.

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΡΑΚΟΒΙΤΗ (Νομός Τρικάλων): Εκπροσωπώ το ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο Τρικάλων. Θα ήθελα να μιλήσω για ένα ζήτημα, που μας έχει απασχολήσει πολύ τον τελευταίο καιρό, μας έχει προβληματίσει και μας έχει συγκινήσει. Πρόκειται για τη σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών, ένα θέμα που ήρθε στην επικαιρότητα μετά τις αποκαλύψεις του Βελγίου. Ανέφερε ήδη η συνάδελφος από το Βέλγιο το γεγονός της αναζήτησης ανήλικων παιδιών μέσα από αφίσες. Πρόκειται επομένως για ένα φαινόμενο που έχει μπει για τα καλά στη ζωή μας. Αναφέρω χαρακτηριστικά ότι πριν από λίγο καιρό στη Θεσσαλονίκη ένας 55χρονος κατηγορήθηκε για ασέλγεια σε βάρος ανήλικων κοριτσιών.

Πρόκειται για ένα ζήτημα για το οποίο πρέπει να ενδιαφερθούμε όλοι μας και να πάρουμε δραστικά μέτρα. Τα παιδιά αποτελούν το μέλλον και τη συνέχεια της ζωής και πρέπει όλοι μας να τα προστατέψουμε. Πρέπει να απαλλαγούμε από τα φαινόμενα σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών, τα οποία υποβιβάζουν το ανθρώπινο επίπεδο, αλλοιώνουν τον ίδιο τον άνθρωπο και κάνουν αβέβαιο το μέλλον.

Χρειάζεται να δείξουμε την αγάπη μας για τα παιδιά, το

ενδιαφέρον μας γι' αυτά, να μην πέφτουμε σε εφησυχασμό και να μη θεωρούμε ότι στην Ελλάδα τέτοια φαινόμενα δεν υπάρχουν. Τα μέτρα που πρέπει να πάρουμε για την αντιμετώπιση του προβλήματος είναι:

– Καλύτερη αστυνόμευση κάποιων υποβαθμισμένων περιοχών που μπορούν εύκολα να γίνουν αντικείμενο εκμετάλλευσης από κάποιους επιτήδειους που θέλουν να φέρουν παιδιά στα κυκλώματα της παιδικής πορνείας.

– Αυστηρός και συστηματικός έλεγχος του διεθνούς δικτύου INTERNET, στο οποίο κατά καιρούς βλέπουμε ότι υπάρχει έξαρση της παιδικής πορνογραφίας και της παιδικής πορνείας.

– Ουσιαστική προσφορά οικονομικής βοήθειας στους πρόσφυγες, οι οποίοι για να αποφύγουν τα οικονομικά προβλήματα, αναγκάζονται να βάλουν τα παιδιά τους στα κυκλώματα της πορνείας.

– Οικονομική ενίσχυση των αδύναμων και υπανάπτυκτων περιοχών.

– Αδιάφορη και ουσιαστική λειτουργία της αστυνομίας.

Στο σημείο αυτό έγινε πρόταση από έναν έφηβο βουλευτή να γίνει διάλογος, πάνω στις απόψεις, που εκτίθενται, αντί να γίνονται μόνο εισηγήσεις.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Πριν συνεχίσουμε θα ήθελα διαδικαστικά να σας πω ορισμένα πράγματα, για την αυριανή συνεδρίαση.

Η συζήτηση αύριο δε θα γίνει με τον τρόπο που γίνεται και η σημερινή. Η διαδικασία έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο και λογική και ο χρόνος που έχετε στη διάθεσή σας, ίσως σας φαίνεται λίγος, είναι όμως αρκετός. Θα γίνει μια ομαδοποίηση των προτάσεων, ανάλογα με το περιεχόμενο, που έχετε καταθέσει και οι οποίες είναι πάνω από 30, και θα ακολουθήσουν ψηφοφορίες για τις προτάσεις αυτές. Εάν κάποιες προτάσεις έχουν θέμα, που δεν μπορεί να μπει σε κάποιες από τις ομάδες αυτές, θα γίνει ξεχωριστή ψηφοφορία.

Θα κληθούν μάλιστα ένα ή δύο άτομα, τα οποία θα υπερασπιστούν ή θα εκφράσουν τις αντίθετες απόψεις τους στις αντίστοιχες ομάδες θεμάτων.

Πρέπει ακόμη να σας πω ότι οι αποφάσεις στις οποίες θα καταλήξετε, θα αποτελέσουν ένα ενιαίο κείμενο, το οποίο θα κατατεθεί την Τρίτη το πρωί στην Ολομέλεια του Σώματος.

Το λόγο έχει η κυρία Σετάκη.

ΕΥΣΤΑΘΙΑ ΣΕΤΑΚΗ (Β' Αθήνας): Κατ' αρχήν, και εγώ είμαι πολύ ευχαριστημένη, που είμαι εδώ σήμερα, και έχω τη δυνατότητα να εκφράσω τις σκέψεις μου πάνω στα κοινωνικά προβλήματα.

Διαφωνώ με δύο προτάσεις, που ήδη έγιναν, η πρώτη που αφορούσε την αποποινικοποίηση όλων των ναρκωτικών και η δεύτερη που αφορούσε το δικαίωμα εργασίας ξένων εργατών.

Θα αναφερθώ τώρα σε ένα ζήτημα, το οποίο θεωρώ αρ-

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

κετά σημαντικό, την οικογενειακή κρίση, που επεκτείνεται σε όλα τα επίπεδα. Δείγματα αυτής της οικογενειακής κρίσης είναι οι ταραγμένες διαπροσωπικές σχέσεις, η έλλειψη επαφής, η έλλειψη συνεννόησης μεταξύ των μελών της οικογένειας, η αύξηση των διαζυγίων, η μείωση των γάμων και ακόμη οι εκτρώσεις και οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες.

Τα αίτια είναι διάφορα, όπως το χάσμα των γενεών, που κατά πολλούς είναι αδύνατον να γεφυρωθεί, όπως επίσης και διάφορα λανθασμένα πρότυπα που παρουσιάζονται από τα Μ.Μ.Ε.

Οι λύσεις του προβλήματος για εμένα είναι οι παρακάτω:

Αρχικά, στο σχολείο θα πρέπει να γίνεται κάποια συζήτηση για προβλήματα διαλόγου και επικοινωνίας μεταξύ γονέων και παιδιών.

Θα μπορούσαν να οργανωθούν κάποια σεμινάρια και για τους γονείς και για τα παιδιά, ώστε να μπορούν δημοκρατικά και πολιτισμένα να εκφράζουν τις απόψεις τους.

Θα μπορούσαν να υπάρχουν ψυχολόγοι όχι μόνο στο σχολείο αλλά και σε επίπεδο δήμων, απ' όπου και οι γονείς και τα παιδιά θα μπορούσαν να πάρουν πληροφορίες και συμβουλές, για να μην φτάνουμε στις ακραίες καταστάσεις παιδιών που φεύγουν από τα σπίτια τους ή που αυτοκτονούν, λόγω οικογενειακών προβλημάτων.

Όσον αφορά τις εκτρώσεις θεωρείται απαραίτητη η ενημέρωση για την αντισύλληψη. Πρέπει επιτέλους να απαλλαγούμε από τα ταμπού και τις προκαταλήψεις και να αντιμετωπίσουμε ορισμένα προβλήματα στην πραγματική τους διάσταση. Ας μην ξεχνάμε, ότι υπάρχει και ο κίνδυνος του AIDS πέρα από τις ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Ο κίνδυνος αυτός απειλεί όλους μας.

Εκτός από την ενημέρωση και την έγκαιρη πληροφόρηση, οι οποίες θα πρέπει να γίνονται σε επίπεδο σχολείου, θα πρέπει να γίνονται και από διάφορους άλλους κρατικούς φορείς.

Κρίνω πολύ σημαντικό το θέμα του καπνίσματος, το οποίο δεν αναφέρθηκε. Δυστυχώς, έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις στις μέρες μας και ιδιαίτερα σε εμάς τους νέους. Πολλοί από εμάς ήδη κάνουμε χρήση. Σίγουρα, θεωρώ, ότι είναι δικαίωμα του καθενός να καπνίζει. Απλά, πιστεύω, επειδή είχα την τύχη να ενημερωθώ μέσω του σχολείου σχετικά με το κάπνισμα, ότι αν υπήρχε η κατάλληλη ενημέρωση και πληροφόρηση στα σχολεία και άκουγαν όλα τα παιδιά αυτά, που άκουσα εγώ σχετικά με τις συνέπειες του καπνίσματος, πολλοί από εμάς θα απέφευγαν τη χρήση, τουλάχιστον τόσο συστηματικά, του τσιγάρου.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ (Καθηγητής Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου, Μέλος της Επιτροπής): Θα συνεχίσουμε αύριο. Θα ήθελα να σας παρακαλέσω το λίγο χρόνο, που έχετε ελεύθερο και το βράδυ, που θα είστε μεταξύ σας, να προετοιμαστείτε λίγο, χρησιμοποιώντας τη σύνθεση κειμένων που έχετε στα χέρια σας στις 8 θεματικές συνθέσεις της επιτροπής σας. Έχουν, ήδη, ακουσθεί σήμερα και έχουν κατατεθεί οι προτάσεις σας, σε ποια σημεία συμφωνείτε, σε ποια σημεία διαφωνείτε και να βρείτε έναν τρόπο, να ορισθούν δύο ομιλήτριες μια υπέρ και μια κατά, ούτως ώστε να διευκολυνθεί η διαμόρφωση της εικόνας, που έχετε επάνω στο πρόβλημα, για να μπορείτε να ψηφίσετε και να προβάλετε τις δικές σας απόψεις στην Ολομέλεια της Τρίτης, για να ψηφισθούν και να γίνουν αποφάσεις της «Βουλής των Εφήβων». Δηλαδή, σκεφθείτε το απόψε και συμβουλευτείτε αυτή τη σύνθεση, εκεί που συμφωνείτε. Παρακολουθώντας τις ομιλίες σας διαπίστωσα ότι υπάρχουν έντονες διαφοροποιήσεις στο θέμα της αποποινικοποίησης των ναρκωτικών, της ποινής που πρέπει να επιβάλλεται στους εμπόρους ναρκωτικών. Πολλοί μίλησαν για θανατική ποινή. Άλλοι λένε εναντίον. Όλα αυτά τα θέματα πρέπει να τα σκεφθείτε, να προβάλετε αύριο τα επιχειρήματά σας και να αποφασίσετε.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Αύριο, λοιπόν, στις 17.00' ραντεβού εδώ με την παράκληση να αξιολογήσετε σωστά και να ιεραρχήσετε τις προτάσεις, τις οποίες θα συζητήσουμε. Θεωρώ πολύ σημαντικές τις αποφάσεις, τις οποίες θα πάρετε αύριο.

Ακόμα, αύριο θα επιλέξετε τους έξι εκπροσώπους σας, οι οποίοι θα πάρουν μέρος και θα εισηγηθούν στην Ολομέλεια, αυτά στα οποία θα καταλήξουμε αύριο το βράδυ.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΛΗΣ (Καθηγητής Κοινωνιολογίας Παντείου Πανεπιστημίου): Από τις γραπτές προτάσεις που έχετε καταθέσει υπάρχουν πολλές προτάσεις, που ανήκουν σε άλλες επιτροπές. Αυτές, εμείς βέβαια δεν μπορούμε να τις μελετήσουμε, ούτε να τις συζητήσουμε εδώ. Θα συζητήσουμε εκείνες τις προτάσεις, οι οποίες αυστηρά εντάσσονται στη θεματική σύνθεση της επιτροπής στην οποία ανήκετε.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Στο σημείο αυτό θα τηρηθεί ενός λεπτού σιγή εις μνήμην της μαθήτριας Θάλειας.

Στη συνέχεια και περί ώρα 13.00' λύθηκε η συνεδρίαση.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ   Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ   ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΚΑΡΧΙΜΑΚΗΣ